

DOMOVINA

Oglasi:

za 1 m² × 60 inseratnega stolpca mali Dn 0-20,
veliki D 0-30 poslano, posmrtnice L reklame D 0-50.
Večkratne objave popust

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Preše nova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Dn 1.—, četrletno Dn 3.—, pol-
letno Dn 6.—, celoletno Dn 12.—.

Nove moči za javno delo

Nedavno sem objavil v «Jutru» kratek poziv na one skromne, ob strani stoječe prijatelje, ki mirno delajo v svojem okolišu, ki pa ne stopajo v ospredje in niso v zvezi z uradno strankino organizacijo. Prejel sem namreč od raznih čisto preprostih, skromnih ljudi, ki pa imajo srce na pravem mestu, pismene in ustmene nasvete in pobude, kako naj bi se uravnalo naše javno delo, da bi bilo več uspeha za ljudstvo.

Javil se mi je kmečki sin, ki v prostih urah pazljivo prebira «Jutro» in se s časopisi popolnoma tako, da piše kakor mal jezični dohtar. Pisal mi je invalid, ki dobro ve, kaj so demokrati delali v korist invalidom, in nudi svoje sodelovanje v oddaljeni občini. Kar noben doktor ne poroča o potrebah ljudstva, to on vidi z bistrim svojim očesom. Zlasti se pa javljajo obrtniki, ki v svoji delavnici po izvršeni dolžnosti zasledujejo politiko in nudijo svojo roko in glavo za javno delo.

Jaz bi nujno želel, da se mi iz vsakega volilnega okraja javijo na pismen način prav po domače oni

skromni močje iz ljudstva, ki odpravljajo v glavnem naše ideje in delo, ki pa bi radi po svoje z nasveti in lastnim delom vplivali na potek in razvoj dogodkov. Demokratska stranka ni nobena stranka magnatov in bogatašev, ampak stranka čisto demokratsko mislečih mož in žen. Njena podoba po glavnih zaposlenih in sotrudnikih se zanimivo razvija v smeri, da težišče stranke in njenega dela prehaja na čisto preproste močje, ki pa so si v življenju posebno med vojno in z neprestanim samoizobraževanjem utrdili prepričanje in znanje. Samouki po deželi čitajo dnevnik, kjer prej na 10 km ni bilo enega dnevnika.

Za strankino delo je največja škoda, če se omejuje na majhno število mož, ki vplivajo na odločitve vodstva. Zato tem potom ponavljam svojo željo, da se vsakdo, ki čuti zanimanje za našo napredno stvar, obrača zaupno name, da se utrdi in oživi stik in da si medsebojno damo pobude in nasvete za narodno delo.

Dr. Žerjav.

Naprednjaki na deželi

(Pismo starega naprednjaka kmeta)

V naši občini imajo naprednjaki veliko večino. Med naprednjaki, ki gredo proti klerikalnem složno skupaj, je pri nas približno tri četrtine pristašev SKS in ena četrtina pristašev JDS. Pri nas se razlika med obeh strankama ne čuti preveč. Sploh me razumem, zakaj je prišlo do precepa naprednjakov v dve stranki, ko je vendar demokratska stranka širom Jugoslavije istotako tudi kmetijska stranka. Z odcepitvijo se je le nekoliko oslabila velika demokratska stranka, dočim samostojna kmetijska stranka, ki je navezana zgolj na Slovenijo, ne bo mogla igrati nikdar večje vloge.

Nimam namena tukaj agitirati za pridružitve SKS zopet k JDS ali za skupen nastop obeh strank, ker se ne spuščam preveč v politiko in ker je to posel voditeljev obeh strank. Ako se jim bo zdelo to potrebno in pametno. Jaz sem star naprednjak in me boli, ko vidim, da imajo od cepljenja naprednjakov le klerikalci koristi.

Ko se je osnovala samostojna kmetijska stranka, sem jaz ostal pristaš JDS. Čeprav se je reklo, da bo tudi SKS napredna stranka, mi vendar ni dala vest in značajnost, da bi zapustil staro zastavo, pod katero sem se leta in leta boril proti nazadnjaštvu klerikalne stranke. Tak tudi ostanem do svoje smrti in do svoje smrti se bom boril proti klerikalizmu. Mene v mojem prepričanju ne bo premotila ne klerikalna hujskarija od osebe do osebe, ne pisava zlobnih in obrekljivih klerikalnih listov. Jaz vem, da je klerikalna stran-

ka tista, ki se bori proti vsakemu napredku. V to svrhu bije na deželi najlutejši boj zlasti proti učiteljstvu in šolam, katere bi rada preustrojila po svoje, to je tako, da bi mladina iz naših šol prihajala neumnejša kakor je prišla v nje. Poneumnila bi rada klerikalna stranka naš narod, ker bi ga potem mnogo lažje sukala po svoje, komandirala in izmozgavala.

Klerikalcem ne gre za vero. To smo videli pri ljubljanskih občinskih volitvah, kjer so se združili klerikalci z najlutejšimi zastopniki brezverstva, s komunisti. Mogoče je ni na svetu stranke, ki bi tako nesramno zlorabljala vero v politične svrhe kakor to dela slovenska klerikalna stranka. Človeku se naravnost gabi, da je pri nas še toliko ljudi, ki v svoji babjevnosti in strahopetnosti kakor muhe zlezajo na klerikalni lim. Slovenski kmet in obrtnik na deželi, ne dopustita sramote, da bi zmagali v Sloveniji klerikalci. Celo naši sosede Italijani se iz nas norčujejo in so nekoč za časa stare Avstrije italijanski listi pisali, da se ni vredno boriti za ozemlje Slovencev, ki so v Avstriji najbolj nazadnjaški in najbolj črn narod.

Kmetje in obrtniki na deželi, poskrbite, da se ne bodo drugi narodi iz nas norčevali. Pristaši JDS, ostanite značajni in zvesti svoji stari stranki, preizkušeni in najodločnejši boritelji za napredke proti črnemu nazadnjaštvu. Storitve kakor jaz, ki mi moja vest ne dopušča, da bi se izneveril stranki in ideji, za kateri sem se boril od svoje mladeniške dobe naprej.

Češkoslovaški kmetje pridejo v Jugoslavijo

Slovaški minister dr. Milan Hodža je povedal te dni v Pragi nastopno:

„Ko so bili pri nas zastopniki narodne skupščine Srbov, Hrvatov in Slovencev, smo jim pokazali med drugim tudi narodnogospodarsko zadrugo v kraljevogrskem okraju na vzhodnem Češkem. Kakor znano, so dosegle tamojnje zadružne elektrarne, pekarnice, tvornice za sladkor in cikorijo toliko višino dovršenosti, da se lahko primerjajo z enakimi podjetji na Danskem. Ko so si Jugoslovani vse temeljito ogledali, je prišel k meni poslanec — star kmet iz Šumadije, ter mi je ves očaran dejal:

„Gospod, jaz vas, Čehoslovakov, dolej nisem poznal. Priznavam celo, da vas nisem imel rad. Kakor mnogi med nami, sem slišal tudi jaz, da smo si jako daleč narazen in da nam vi prav

v ničemer ne morete pomagati. Star človek sem, nikoli nisem nikogar nagal, in po vsem tem, kar sem videl danes, vam rečem, da zelo obžalujem, da sem bil tako brezbrizen do vas ter da od tega dneva nimate bolj navdušenega prijatelja od mene, starca iz Šumadije. Vi, Čehoslovaki, ste velik in učen narod, in mi se moramo od vas marsičesa učiti. Sreča je za nas, da se bomo lahko učili od brata Slovana.“

Tako je govoril srbski kmet.“
Minister dr. Hodža je tudi povedal, da se Čehoslovaki pripravljajo, da vrnejo obisk Jugoslovanov ter da pridejo Čehoslovaki meseca maja ali junija t. l. v Jugoslavijo.

Naša dolžnost bo, da sprejmemo Čehoslovake tako, kakor so oni sprejeli nas.

Politični pregled

Nova vlada še vedno ni popolna, ker je radikalce malo sram, da so kot skupščinska manjšina sami v vladi. Sicer se jim zelo dopade, da sami gospodarijo po svoji volji, ampak zaradi lepšega bi vendar radi videli, da bi prišli v vlado tudi zastopniki kake male stranke. Ta želja se jim pa nikakor noče izpolniti, ker niti bosanski muslimani, niti naši samostojni kmetje nočejo prevzeti odgovornosti za dejanja radikalne vlade. Imeli bomo torej

skozi dobra dva meseca samo radikalno vlado,

ki bo morala odstopiti takoj po volitvah, ker o tem, da bi pri volitvah radikalna stranka dobila večino, niti radikalci sami ne sanjajo, ker dobro poznajo razpoloženje v ljudstvu.

Ampak čim močnejši bi radi postali radikalci in zato se hočejo celo na Slovenskem potegovati za poslanske mandate, četudi pri nas sploh nobenega pristaša nimajo. Dogovarjali so se zaradi tega tudi z dr. Šusteršičem, ki se je vrnil iz tujine, obrnil klerikalcem hrbet in hoče voditi svojo politiko. Na to novo Šusteršičevo politiko pa nihče nič ne da in menda so tudi radikalci odklonili njegovo sodelovanje.

Po celi državi se pa čuti prav živahno volilno gibanje demokratov,

ki izidejo iz volitev gotovo kot najmočnejša stranka, ker samo oni bi mogli urediti razmere v državi. To priznavajo vsi razsodni ljudje, ki še niso popolnoma zastrupljeni z demagogijo nasprotnih strank. Sijajen je bil javni shod demokratske stranke preteklo nedeljo v Zagrebu. Na tisoče in tisoče ljudi je prišlo na shod, na katerem je govorilo tudi pet dosedanjih demokratskih ministrov: Svetozar Pribičević, Kosta

Timotijević, dr. Vekoslav Kukovec, dr. Kumanudi in dr. Voja Marinković. Po končnem shodu je poizkušala majhna skupina frankovcev izživati demokrate, pa jo je pošteno izkupil. Zagrebški demokratski shod je bil prvi veliki volilni shod v državi in izpadel je naravnost veličastno. Ker je tudi v Srbiji velika večina ljudstva demokratskega mišljenja, je zmaga demokratski stranki zagotovljena in tudi za Slovence je edino pametno in koristno, da se združijo vsi v demokratski stranki, ki bo znala in hotela zagovarjati in uveljavljati pravice in koristi ljudstva.

Nova vlada je tudi imenovala — kakor predpisuje zakon — velike župane za vse oblasti, ustvarjene po ustavi, tudi

za ljubljansko in mariborsko oblast,

in sicer za ljubljansko oblast gosp. dr. Baltiča in za mariborsko oblast dr. Ploja. S temi imenovanji smo lahko zadovoljni, ker sta oba velika župana odlična upravnik, ki se bosta posvetila z vso vnemo ureditvi uprave v obeh slovenskih oblastih. Dosedanje pokrajinske uprave bodo morale likvidirati in izročiti vse svoje posle novim oblastem in ko bo to končano, ne bo več niti pokrajinskih uprav niti pokrajinskih namestnikov.

V zunanji politiki imamo tudi zabeležiti nekaj novih dogodkov, ki se nanašajo na nas ali pa na Evropo sploh. V prvi vrsti so

vesti iz Italije,

ki vse zatrjujejo, da bo italijanski parlament še v teku tega meseca odobril najnovejšo pogodbo med Italijo in Jugoslavijo o izpraznitvi onega ozemlja, ki je nam prisojeno, to je mesta Sušaka in dela Dalmacije, ki ga Italijani še vedno držijo v svojih krempljih. Italija bo najbrž to storila, ker je to naglasil sam ministrski predsednik Mussolini, ali to še vedno ne pomeni, da bo po-

tem zavlada pravo prijateljstvo med nami, ker Italijanom ni zaupati.

V zadnjem času se veliko govori in piše

o razširjenju male antante,

v katero naj bi vstopila tudi Grčija. Tudi mi smo že omenili vse to in zelo verjetno je, da se bo to zgodilo v kratkem času. Naši sosede Madžari ne morejo pozabiti nekdanjih dni, ko so bili močni in silni in so lahko zatirali druge narode, ki so bili tako nesrečni, da so morali živeti pod madžarskim gospodstvom. Zato bi Madžarji radi izpremenili sedanje stanje v svojo korist in iščejo zaveznikov povsod, posebno v Italiji in v zadnjem času tudi v Avstriji, da bi spravili zopet skupaj

dve polomljeni stari ladji,

kar sta Avstrija in Madžarska, ki sta obe prav majhni po svojem obsegu, tičita pa v takih dolgovih, da jih nikdar ne bosta plačali. Na Madžarskem vladajo danes kot nekdanji grofi, baroni, škofi in prelati, v Avstriji so pa tudi na površju krščanski socialisti, ki so bili vedno za Habsburžane, enako kot madžarski grofi, škofi in prelati. Eni in drugi bi radi obnovili nekdanjo habsburško monarhijo, četudi v manjšem obsegu in zato se pripravljajo predsednik male avstrijske republike, prelat dr. Seipl, na obisk Budimpešte, glavnega mesta madžarske, da utrdi prijateljstvo med dvema nekdanjima velikima silama, ki sta zdaj čisto polomljeni. Sicer misli obiskati dr. Seipl potem tudi naš Beograd, ampak tem političnim avstrijskim prelatom se pri nas ravno tako malo zaupa kot madžarskim grofom, baronom in drugim veljakom.

V Parizu se je začelo zopet reševati

nemško vprašanje,

to je vprašanje vojne odškodnine, ki jo mora Nemčija plačati, pa se brani svojih obveznosti z vsemi štirimi. Zavezniki so se o tem posvetovali v Londonu, pa se niso mogli sporazumeti in sedaj so se začeli posvetovati v Parizu. Ta konferenca ima računati z velikimi težavami, pa upati je vendar, da se bo našla podlaga za sporazum med Francijo, ki ne odneha od svojih zahtev, in med Anglijo, ki bi bila pripravljena vsaj deloma odnehati. Seveda, proti Nemčiji morata biti Francija in An-

glija složni in zato se vedno posvetujeta med sabo, predno stopita pred Nemčijo. Tako napeto razmerje bo še zelo dolgo trajalo in pravega, popolnega miru ne bo še dolgo.

Dopisi

Poljane nad Škofjo Loko. Občni zbor tukajšnjega kmetijskega bralnega društva se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. ob 2. uri popoldne v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom. Vabljeni so vsi člani, tudi nanovo pristopivši, da se zbora udeležijo. Z udeležbo pokažete, da se zavedate napredka, katerega more beležiti ravno naše bralno društvo z bogato knjižnico in znanstvenimi predavanji gospodarske in prosvetne vsebine. Letos bo desetletnica njegovega obstanka. Ni pravo mišljenje, da je društvo z ustanovitvijo Sokola za Poljansko dolino in z zgradbo prostornega sokolskega doma v Gorenji vasi izgubilo svoj pomen. Naloga Sokola je v prvi vrsti širiti med narodom napredek in narodno ter državno zavednost. Dolina je preobsežna, da bi bilo kos tej vzvišeni nalogi le eno društvo. Zato je pa treba delo porazdeliti. In del te prosvetne naloge mora prevzeti v Poljanah bralno društvo. Gotovo je središče sedanjega našega kulturnega dela v dolini osredotočeno v Sokolskem domu, a zato ni zanemarjati že obstoječih in potrebnih naprednih društev. In tako društvo je naše bralno društvo, kateremu pripada naloga prosvete za spodnji del doline. Res, ne moremo se ponašati z velikimi prireditvami zaradi nedostajanja prostora. Ponosni smo pa lahko na društvo, predvsem na knjižnico, ki zlasti med mladino vrši svojo nalogo. Naj izgine vsako omalovaževanje. Sleherni član, oziroma naprednjak v Poljanah in okolici naj se zaveda dolžnosti in se občnega zbora zanesljivo udeleži ter tu stavi primerne nasvete.

Loški hribi. Pišejo nam: Od nas se res malokdaj kaj sliši, zato je pač umestno, da tudi mi predstavimo enkrat župana Jako in njegove klerikalne odbornike. Eden naših klerikalnih junakov je precej skočil čez zakonske ojnice, drugi je tako imenitno vzgojil svoje sinčke, da jih išče državno pravičnost, tretji bi rad svojega naslednika oskubil za grunt. Njihova posebne vrste «po-

žrtvovalnost» se je pokazala tudi pri nakupu zvonov. Pri Sv. Ožboltu je neki tak junak eno leto razpogal z brezobrestnim posojilom iz cerkvenega premoženja v znesku sto tisoč kron. Rabil ga je seveda v kupčijske svrhe in si je sedaj zgradil imenitno žago in mlin. Saj mu tega ne zavidamo, pač pa moramo obsojati, da pri zgradbi ni poznal lepe krščanske zapovedi: «Ljubi svojega bližnjega!» Imel je namreč za oskrbnico ubogo vdovo z nepreskrbljenimi otroki, kateri nikoli ni privoščil prijazne besede in se je sirota morala za 12 kron (reci: dvanajst kron) dnevno mučiti z najtežjim delom. Sirota je sedaj na zimo popolnoma obnemogla. Povejte ljudje, ali naj take klerikalne veljake, ki najemnikom in delavcem utrgujejo zaslužek tudi še štejemo med kristjane? — Prihodnjič, če bo treba, se oglasimo kaj obširneje.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Tu so položili v soboto pred božičem k večnemu počitku občeznanega posestnika Alojzija Pisanskega. Celo svoje življenje je posvetil delu, svoji družini in občini. Sokol mu je postavil ob mrtvaškem odru častno stražo in se je pogreba udeležil korporativno. Tudi brežiški Sokol je bil zastopan po deputaciji. Pri sprejemanju je tvorilo 6 gasilcev častno stražo. Dasi je bil delavnik, je bil pogreb veličasten in občinstvo od blizu in daleč je pokazalo, kako zna ceniti težko nadomestljivega delavca. Čast taki zavednosti, blagemu pokojniku pa večni mir in pokoj!

Adlešiči. Tu se vrši od 8. decembra 1922. praktičen tečaj za gospodinjstvo. Da je bil tak tečaj potreben, kaže velik obisk deklet in mladih gospodinj, ki redno prihajajo k predavanjem in vajah. Taki tečaji bi bili jako priporočljivi tudi drugod, kjer se izobraženci zanimajo za pouk preprostega naroda. Pouk se vrši dvakrat na teden, v nedeljo popoldne in ob sredah večer. Na ta način je omogočeno, da se lahko odtrga od dela skoraj vsako dekle. Prirejanje gospodinjstvih tečajev je zelo koristno in potrebno. V mestih ljudje ne pridelajo ničesar, pa živijo dobro, na kmetih ja pa vsega dovolj, pa razmeroma slabo živijo. Zakaj? Zato, ker gospodinjje niso hodile v šole in se v kuharstvu niso imele prilike izučiti. Zakaj ne bi torej tudi na deželi jedli okusno pri-

pravljene jedi, če se mučimo s pridelovanjem!

Grize pri Celju. Pišejo nam: Draginja se čuti na vseh koncih in krajih. Zaradi nizkih cen, ki jih imajo poljski pridelki, posebno hmelj, prihajajo kmetje v finančno krizo, dočim se drugi bogatijo. Celo naš župnik se ravna po curiški borzi ter zvišuje najemnino za cerkvene klopi kar za 100 odstotkov. Ta ukrep odganja ljudi od cerkve. Toda gospod župnik menda misli, da je tudi to: «v večjo slavo božjo!»

Polenšak pri Moškanjcih. V št. 49. «Slovenskega Gospodarja» je bil priobčen dopis, v katerem je nagrmadenih polno laži. Dopisnik je pač znani poglavar polenskih klerikalcev in temu se ni čuditi, da zлага take dopise. Mož ima tudi časa dovolj, da uganja zaplotno politiko, namesto da bi dragoceni čas raje porabil za vzgojo svojih Orličev in klerikalcev, kolikor jih še ima. Podoba je itak, da bodo tudi preostali Orliči kmalu dobili močnejše peroti in odfrčali, ker že spoznavajo, da ravnaje njihovega poglavarja navadno ni prav krščansko. Na novo zvabi v svojo orlovsko kletko le še kakega nevedneža ali mladoletnega fantiča. Tudi klerikalnih pristašev je izgubil že mnogo, ker nočejo na lim, s katerim on lovi mušice. Ta poglavar polenske fare se rad zaletava v napredne kmete. Enkrat jo bo že doobra izkupil, naj le še počaka. Polenski župnik zabavlja čez nas, ker v cerkvi ne maramo poslušati njegovih političnih norčij. V srcu pa mu je morda le všeč, da je pri njegovih pridigah manj ljudi, ker bi drugače bilo prevroče in bi lahko postalo nevarno, da se začne topiti mašlo na njegovi glavi in teči po njegovi lepi črni suknjici. Gospod župnik se tudi kaj rad zaletava v trgovce. Ne bomo jih direktno zagovarjali, a tudi uničiti jih ne smemo. Saj se trgovec mora ravnati s kmetom. Kmet dela na polju, trgovec v trgovini; vsakdo vrši svoj poklic. Sicer pa je treba vprašati polenskega župnika, kakšen cenik ima on za pogrebe, maše, krste, stole in druge cerkvene stvari. Zakaj pa on nikoli ne pogleda na tarifo, zakaj pri njem cene rastejo vedno višje? Pri trgovcih cene večkrat morajo padati ali zrasti, kakor to pokažejo nabavljanja in je trgovec mnogokrat izpostavljen težkim izgubam. Župnik pa ima vedno iste stole, a vendar gre s

R. Silvin:

Vrtnarjeva Nežika

III.

Danilo se je že, posli so jeli vstajati, Nežika pa še vedno ni mogla zaspati. Slišala je biti vsako uro... Šele proti jutru jo je naposled premagal zaspanec. V težkih sanjah je večkrat zastokala na glas...

„Kje je Nežika?“ je vprašal zjutraj Vrtnar svojo ženo.

„Še spi! Mislim, da je ponoči slabo spala, in ko sem se zjutraj zbudila je stokala v spanju!“

„Poklič ji jo, da pojde z drugimi listje grabit!“

„Pusti jo, Janez, še malo, saj vso noč ni nič počila! Listje že pograbi tudi brez nje! Veš kaj, sinoči sem ji spomnila o Tončku!“

„No, in kaj je rekla?“

„Da ga ne mara, da se še noče močiti, da je še premlada...“

„Mlada je res in še neumna! Dajmo času čas, pozneje bo mogoče drugače mislila! Sicer je pa silil ne bom nikoli...“

Tominčev Tonček je mislil le na svojo srečo, ki ga čaka. Vrtnar mu je že obljubil svojo Nežiko — samo ona mora še reči: da, pa bo vse dobro... In

potem ne bi menjal z nobenim človekom na svetu. Da ga Nežika ne bi marala, to mu niti na misel ni prišlo, saj je bila vedno tako prijazna z njim...

Pogledal se je v zrcalo: „Eh, ravno grd nisem, posestvo je trdno, dolga nimam skoraj nič... nič ne bo premisljala, rada me vzame! Saj sem tudi Tominčev Tonček, skoraj največji posestnik v vasi. Nežika bo kar razprostrla roke in me potegnila nase!“

Tako se je pogovarjal sam s seboj in zadovoljnost mu je sevala z obraza.

Od tistega dne je zahajal Tonček redno k Vrtnarju. Toda Nežika je znala stvar vedno tako urediti, da ni nikdar mogel napeljati pogovora na ženitev... Tončka je to jezilo, ali čakal je potrpežljivo, da se mu ponudi ugodna prilika. Vrtnar in njegova žena mu pa tudi nista črhnila besede, da sta o tem že kaj govorila s hčerko...

Bil je predpust.

Neke nedelje se je vršil shod na „Vrhu“, v pol ure oddaljeni cerkvi. Tu je bila stara božja pot, kamor so radi prihajali pobožni kmetje od daleč in od blizu. Ljudstvo je verjelo legende o različnih čudežih, ki so se tekom stoletij tu zgodili, in zato ni čudno, da je bila cerkev tudi danes naravno polna, ko se je po dolgem času zo-

pet enkrat maševalo. Cerkevica se je napolnila, še preden je prišel duhovnik, pa tudi zunaj cerkve jih je stalo mnogo v večjih gručah; ni jih motil ne mraz ne sneg. Tam na kraju hribca so pokali topiči. Lepo je potekla pobožnost.

Nato so se vsule gruče ljudi iz cerkve... Še malo so postali in pokramljali med sabo, potem so se pa razšli. Nekateri so hiteli domov, vse drugo pa je vrelo doli k Vrtnarju. Tam je bila napovedana veselica s plesom. Domači sin, ki je prišel daleč sem iz mesta, zna tako lepo igrati na harmoniko...

„No, Režika, ali pojdeš popoldne k Vrtnarju?“ je vprašala Lenčka svojo prijateljico, ki je služila pri Erzarjevih.

„Seveda pojdem, saj veš, kako rada plešem! Kdo bo pa igral?“

„Vrtnarjev Francelj. Slišala sem, da se za njim tako lahko pleše? Kako pa tudi zna igrati!“

„Pridi me poklicat, sama grem tako nerada!“

Pri Vrtnarju pa je vladalo živahno vrvenje. Gospodinja je pripravljala pecivo, mesovje in drugo, vedoč, da pride mnogo ljudi. Nežika je pridno delala in letala iz sobe v sobo, da se ne bi kdo mogel pritoževati. Pregrnila je miže in na tleh je bilo tako snažno, kot

se malokje najde v kmetški hiši v hribih... Tudi prostor za ples je bil že pripravljen, saj plesalo bo staro in mlado kot po navadi. Tudi Nežika je rada plesala in znala je, da so se ji vsi čudili.

Ako pride več gostov, so bili pripravljene tudi prostori v zgornji hiši — in v majhni stranski sobici posebej še za gospoda kaplana. Prav rad se je oglašil ob takih prilikah pri Vrtnarjevih.

Gostje so začeli prihajati, bilo jih je vedno več, vse je bilo polno zgoraj in spodaj. Vse je bilo izredno veselo. Tudi Tominčev Tonček je prišel, praznično oblečen, da bi Nežiki bolj ugaljal...

Mladina je že težko čakala na plesnem prostoru, godca pa še vedno ni bilo.

„No, Nežika, ali bova danes kaj plesala?“ je vprašal Tonček.

„Seveda bova! Plesala bom z vsemi in tudi s tabo, zakaj pa ne bi?“ je rekla in se hitro izmuznila iz hiše... „To ni vendar nič hudega, ako plešem z njim, saj bom plesala tudi z drugimi,“ je mislila pri sebi. Tonček pa je bil kaj vesel, da je bila tako prijazna z njim.

„Pojd no pit, Francelj! Smo že mislili, da te ne bo! Najprej pij, potem pa stegni svoj meh. Na, tu imaš goldi-

cenani gor, da se ljudem ježijo lasje; vrhu denarja zahteva še kakšen voz gnoja ali kopača ali kako drugo uslugo «za božji lon». Ej, tako se seveda dá lepo gospodariti, šopiriti v lepem farovžu in v cerkvi zabavljati čez napredne kmete, gostilničarje, trgovce in učitelje. Pač pa g. župnik kaj rad agitira za novega trgovca, pri katerem se je enkrat pošteno nagostil. Za novega

trgovca, ki je še mlad dečko, velja naš pregovor: Velika praska, malo haska! Ostala dva trgovca imata popolnoma prav, da g. fajmoštra ne vabita na večerje, ker ne potrebujeja dvomljive reklame debelega Južeta. Njuni stari odjemalci jima ostanemo zvesti, ker sta poštenjaka in ker mi ne maramo menjati trgovine kakor cigan konja.

Kmetijski glasnik

BIKOREJA NAJ SE IZPLAČA!

Brez uspeha ni napredka. Če hočemo s kmetijo napredovati, je glavni predpogoj, da se nam izplača. Čim več nam daje dohodka, toliko lažje bomo napredovali in izboljševali zemljišča, poslopja, orodje itd. Kdor dela za izgubo, ne pride nikamor naprej. To velja pri vsakem podjetju, pri velikem kakor pri malem.

To velja tudi za našo bikorejo. Ako naj ta reja napreduje, se nam mora dobro izplačati. Drugače ne pojde. Dames nam daje premalo dohodka, zato je tako pomanjkljiva in slaba. Kdor se ukvarja z rejo bika, ta tudi zasluži, da ima lep dobiček. Bikorejec naj dobi toliko čistega dohodka, da ni s tem plačana samo reja bika, ampak da ima tudi on plačilo za svojo požrtvovalnost in za svoj trud.

Bikorejo smo pospeševali do sedaj z zakoni in s poizkusi združnega dela. Pa ne gre ne na en ne na drug način. Zakon za povzdigo bikoreje je že desetletja v veljavi, pa smo tam, kjer smo bili prej. Danes je tako pomanjkanje, kakor pred 40 leti. Na pot združne reje se pa tudi nočemo prav podati, tako da ne ostaja nič drugega kakor to, da s povišanjem junčevine (skočnine) zagotovimo bikorejcu take dohodka, da bo s to rejo lahko izhajal in da mu bo ostalo še nekaj čistega dohodka. To je stališče, ki je povsem upravičeno in ki je potrebno tudi z gospodarskega stališča! Če je 40 kron premalo, naj se zviša junčevina na 60 kron, in če to ne zadostuje na 80 kron! *Bikorejec mora priti na svoj račun!* On zasluži, da se mu reja dobro izplača. Postavno naj se pa zabrani, da bi mu delali konkurenco zakoniti bikorejci, kakor se to sedaj godi.

Dobičkonosna bikoreja — to rešilno pot moramo ubrati, da pridemo tudi z našo bikorejo naprej. S tem stališčem se morajo sprijazniti vsi naši živinorejci, ker je to stališče edino pravo in

zdravo. Zakotnim bikorejcem pa mora odklenkati!

BELOKRANJSKI STELJNIKI.

Bela Krajina trpi že od nekdaj na pomanjkanju krme in vsled tega tudi na slabi živinoreji. Lahko bi izgledalo drugače v tem delu naše dežele, ako bi se polagalo na pridelovanje potrebne krme več skrbi. Tako se pa dela in skrbi preveč za vinograde, premalo pa za drugo kmetijo. Naravnost sestradani so ondotni travniški in pašniški prostori.

Nekaj posebnega so belokranjski „steljniki“. Ti so bili že ponovno povod, da se jih je reševalo glede tega, ali so opravičeni ali ne. Do sedaj se ta rešitev ni ganila z mesta. Te steljnike nahajamo v različnih legah, po kamnitih in gričastih legah, pa tudi v lepih ravnih legah, prikladnih za vsako poljedelstvo. Po teh legah so se razprostirali svojčas gozdovi in so ti steljniki zadnja sled minulih časov. Na prvi pogled so ti steljniki nekaj nenavadnega, ker jih po drugih krajih sploh ne poznajo. Vsakdo, ki jih prvič vidi, se spodtika vanje. Eni hočejo, da se te kamenite lege pogozdi, drugi zopet, da se steljniki v ravnih legah obdelajo za njive in travnike. Tako bi se najbolj povzdignili dohodki iz teh prostorov. Belokranjski kmet pa ne uvidi ne ene ne druge potrebe in vztraja pri svojih steljnikih. Vajen jim je od malega in smatra jih za potrebno priliko na ondotni kmetiji. Zaradi teh steljnikov so se vršili na merodajnih mestih razni posveti, ki so ostali vedno le na papirju.

Kaj pa daje vrednost tem steljnikom, da se jih Belokranjci tako drže? — Vzrok so *posebne gospodarske razmere*, ki jih nahajamo po teh krajih. Od steljnikov imajo ondotni prebivalci dvojen užitek, najprej *pašo* in potem še *steljo* in vse to *brez posebnih stroškov* in *brez obdelovanja*. Skupno uživanje

paše jim več zaleže, kakor če bi se ti prostori razdelili in vsak zase porabili za njive. Navadno so ti prostori tudi nekoliko vstran od vasi, tako da bi obdelovanje pri ondotnih težkih delavskih razmerah zadelo ob nove težave. Najbolj se pa boje izgube dosejanje paše, kar je pri ondotnem pomanjkanju krme *najbolj vpoštevanja vredno*. Paša po teh pustih steljnikih ni bogve kaj vredna, toda živina se zunaj bolje počuti in ceneje redi kakor po tamkajšnjih slabih hlevih. Vse to so tisti nagibi, ki govore pri belokranjskem kmetu za nadaljnji obstanek teh nenavadnih zemljišč. Ako bi se skrbelo po teh steljnikih, ki so v ravni legi, za boljše rušo, tedaj za boljše in izdatnejšo pašo, bi bili ti prostori veliko izdatnejša opora ondotnega gospodarstva. Moralo bi se jih pa v tem slučaju *gnojiti*, tako kakor se gnoje danes drugod pašni prostori. Zanimivi bi bili v tem slučaju prvi poizkusi, ki bi se morali delati seveda pred vsem z gnojem, ki odpada med pašo in ki ostaja danes brez vse koristi po teh prostorih.

KAKO ZGOSTIMO TRAVNIŠKO RUŠO?

Travniška ruša mora biti gosta. Biti mora iz visokih in nizkih trav, iz detelj in drugih dobrih zelišč. Le v tem slučaju lahko računamo na bogate in dobre pridelke. Naša travniška ruša je skoraj povsod pomanjkljiva, če ne v enem pa v drugem pogledu. Tukaj manjka visokih trav, tam zopet detelj ali pa tudi obojega. Ruša ni tako gosta in tako dobra, kakor bi morala biti. Navadno tiči vzrok v pomanjkanju potrebnega živeža. Če ni prave rastlinske hrane, se umaknejo trave in izginejo detelje.

Na travniku so razne *detelje potrebne*, četudi v manjši količini. One *izboljšujejo pridelke* v vsakem oziru in *pomagajo tudi travi do boljše rasti*. Če manjka na travniku raznih detelj, je to zmeraj napaka.

Opazujemo naše travnike in posvečujemo malo več brige travniški ruši. Če je ruša redka, naj se izboljša. Dajmo jo zgostiti!

Če manjka visokih trav, jih je treba *posejati*. Priporočajo se v tem slučaju pred vsem *francoska palovka* in *pasja trava*, ki uspevata skoro povsod in katerih seme se dobi tudi v trgovini v dobri kakovosti. Če manjka detelj, naj se posejejo tudi deteljna semena. V tem slučaju pride v poštev seme *bele detelje* in *nokote*. Najbolje bi bilo seveda

seme tako zvane *travniške detelje* (samoraške detelje), ki se pa v trgovini ne dobi. Morali bi to seme sami nabirati. Dober seneni drobir (sempir) se tudi lahko potrosi po travniku, da se ruša bolj zgosti.

Priporočam, da se travniška ruša *od blizu opazuje*, spomladi v prvem zelenju, *nizko pri tleh*, in pozneje zlasti ob košnji. Takrat se najlažje prepričamo o vrednosti travniške ruše.

Če hočemo, da nam bodo visoke trave in detelje vztrajale, je treba, da travnike *gnojimo* in da jih na ta način ohranimo pri moči. Če manjka živeža, zmanjka tudi dobrih trav in detelj. To je naravna posledica. Po naših travnikih bi se dalo veliko več doseči, ako bi se za travnike bolj zavzeli in ako bi jih ne prepuščali zgolj svoji usodi in vremenu. Tudi travnik potrebuje dela in gnojenja, ker imajo travniške rastline take potrebe za uspešno rast, kakor jih imajo njivske rastline.

KAKO DVIGNEMO MLEČNOST NAŠIH KRAV?

Za izboljšanje mlečnosti moramo delati povsod. Pri tem smo navezani v prvi vrsti sami nase. Če bomo pričakovali boljše mlečnost, da nam jo prineso tuji plemenjaki, bomo lahko čakali dolgo časa ali pa tudi zastoj. Tako nas uče tudi dosejanje izkušnje. Do boljše mlečnosti si moramo pomagati pred vsem z našim lastnim delom, in sicer na sledeče načine:

1.) *Izboljšati* moramo *krmljenje* molznih krav. To je prvi pogoj. Molzne živali potrebujejo močno krmo. To je naravno, če pomislimo, kako krepka pijača je mleko in koliko redilnih snovi potrebuje za svojo sestavo. V tem pogledu si moramo predstavljati kravje telo kot živo tvornico, ki nam iz krme proizvaja mleko. Čim boljša bo krma, več bo mleka.

2.) *Molzno goved* je treba *vzgajati iz zaroda najboljših krav*, ker je znano, da se mlečnost v svoji zasnovi prenaša od matere na hčer. Tudi junčki naj se odredajo od dobrih molznic.

3.) Največjo skrb je obračati tudi na *molžo*. Z dobro molžo pospešujemo razvoj in delavnost vimena. To nam priča včasih desna plat vimena, ki je večja, bolj razvita in bolj mlečna kakor leva, iz enostavnega razloga, ker se je na tej strani dalje mudila gospodinja z molžo kakor na levi strani vimena.

4.) *Pri privesnicah naj sesajo teleta, dokler mogoče*, po 8 do 12 tednov, da

nar! Najprej polko! Da se zavrtim z Nežiko!“ je klical Tonček vesel, ko je vstopil Nežikin starejši brat.

Harmonika je zapela in pari so se zavrteli. Tonček je plesal z Nežiko... Bil je srečen, saj je imel v rokah njo, po kateri je tako hrepenel... In danes se mu je zdela še mnogo lepša kot po navadi.

Nežika je plesala seveda tudi z drugimi, bila je prijazna z vsemi, a za nobenega ni občutila ničesar. Največkrat pa je plesal z njo Tonček in za vsak ples je plačal goldinar. Za denar mu ni bilo, samo da je plesal z njo, ki jo je imel tako rad...

Plesali so vse popoldne in pozno v noč... Tonček je že mislil, da je Nežika njegova; rad bi jo bil vprašal, pa ni vedel, kako bi pričel...

„Nežika, jaz bi rad nekaj s tabo govoril na samem. Nekaj bi te rad vprašal!“ je zajecjal naposled, ko sta se vrtela med drugimi po plesišču...

„Kar povej mi, ako mi imaš kaj povedati! Na samem se pa jaz ne razgovarjam z moškimi!“ je odgovorila Nežika precej trdosrčno...

„Nežika, ali se me bojiš? Saj ti ne bom ničesar naredil, a povedati ti moram nekaj, o čemer ne morem in ne maram govoriti pred vsemi!“

„Le kar tukaj povej, saj ne bo nihče slišal!“

„Ne morem, Nežika! Samo za par minut te prosim! Pojdi ven in zunaj me počakaj, takoj pridem za tabo!“

Harmonika je utihnila in rešila Nežiko, da ji ni bilo treba odgovarjati...

„Lep mož bi bil to, ki ima korajžjo samo v temi! Eh, Tonček, kako se motiš in kako malo me poznaš! Sedaj boš pa zopet malo počakal, preden bom s tabo plesala!“ je mislila Nežika na tihem; sedla je hitro k bratu na klop ter mu nekaj zašepetala v uho. Brat je šel v stransko sobo, kamor mu je sledila tudi Nežika...

„No, ali si kaj prida zaslužil?“ se mu je smejala mati.

„O, nekaj že bo,“ je rekel sin, potegnil denar iz žepa in začel šteti...

„Presneto, več bo, kot sem mislil! Ta Tominčev Tonček mi daje za vsako vižo kar goldinar in če ga vprašam, koliko hoče nazaj, pravi: Nič, ker si ti!“

„To je pa zavoljo Nežike — samo da z njo pleše! Ali ne veš, da hodi Tonček za našo Nežiko?“

„Tako!? Vedel nisem. Pa kaj praviš ti k temu, Nežika? Ali ti je všeč?“

„Beži no, beži, maram zanj! Lahko noč!“ je rekla Nežika. Hitro je smuknila po temnih stopnicah v svojo sobi-

co in zaklenila vrata za sabo. Sedaj je bila na varnem; prižgala je svečo, odprla majhno omarico in vzela iz nje nekaj v papirju zavitega. Odvila je papir in začela poljubljati — njegovo sliko!

„Zblaznela bi, ako ne bi imela tebe! V teh hribih ne bi mogla živeti... Tvoja sem, Lovro, samo tvoja!“ Zavila je zopet sliko v papir, jo dala na določeno mesto in omarico varno zaprla...

V tem trenutku je zaslišala korake na stopnicah... Naglo je vpihnila luč in se skrila pod odejo... Bala se je, da je morda zopet oni nadležni Tonček, pa to pot je bil njen strah nepotreben, kajti bila je le dekla, ki je prišla nekaj iskat v zgornjo hišo.

„Kje pa je Nežika?“ je vprašal Tonček razburjeno, ko se je vrnil godec.

„Spat je šla. Rekla je, da jo glava boli... Silili smo jo, naj še malo ostane, pa je rekla, da ne more...“ Tonček je povsili oči, postal je žalosten in na mah ga je minulo veselje do plesa. Danes je imel že vse tako lepo napeplano, pa zopet nič! Sedel je za mizo in začel piti...

Drugi so rajali po sobi, vse je plesalo, še celo kruljavi Vrtnar se je zavrtel parkrat, Tonček pa je sedel zamišljeno in pil. Vrtnar je dobro vedel, kaj

je Tončka tako potrlo in rad bi ga bil spravil v dobro voljo, pa ni šlo... Vse prigovarjanje ni pomagalo nič... Tončku ni bilo več obstati v sobi, nekaj ga je gnalo ven, ven na prosto, na mrz, proč iz dušiče vročine... In ko so veseli pari ravno plesali „céperle“, je Tonček vstal in se izmuznil iz sobe...

Tema je bila, črna tema tam zunaj, nobene zvezdice ni bilo na nebu. Sivi oblaki so viseli nad gorami, meter debel sneg je pokrival zemljo... Tonček je postal na pragu in prisluškoval. Ko je videl, da je vse tiho in da ni nikogar, ki bi ga motil, je stopical počasi naprej — okoli hiše. Napravil je nekaj stopinj, pa je zopet obstal in poslušal: vse tiho, samo iz krčme so prihajali zamolkli glasovi veselih pivcev in harmonike... Tam pred malim, gosto zamreženim okencem na zgornji strani hiše je zopet postal. Užgal je žveplenko in gledal skozi mrežo.

Trk! Trk! Trk!... „Nežika, Nežika... Nežika!“ je klical tiho in nekako boječe in poslušal... Nič odgovora. Potrkal je močneje, poklical glasneje — in zopet poslušal... Sedaj se mu je zadelo, da se je nekaj premaknilo v postelji... Poklical je še enkrat in prislonil glavo tik na gosto mrežo v oknu.

se vime bolj razvije in bolj usposobi za mlečnost.

5.) V bolj naprednih mlekarskih razmerah naj se *teleta napajajo*, ker se z napajanjem prav ugodno vpliva na večjo mlečnost. Tako nas uče izkušnje v Švici, drugod in tudi že doma.

6.) *Kakovost krmiljenja* pri molznih kravah naj se ravna v posameznih molznih dobah *po večji ali manjši mlečnosti*. Na ta način vzdržujemo vime pri najpopolnejši delavnosti ves čas molže.

7.) Molzne krave naj pridejo kolikor mogoče do *paše*, ker vpliva paša zelo ugodno na mlečnost.

Ako se bomo ravnali po teh vodilih, pridemo tudi pri nas do bolj molzne živine, kar je želeli povsod, naj se že posamezni kraji bolj ali manj pečajo z mlekarkstvom.

RAZLIČNA SMER V ŽIVINOREJI.

Po različnih naših krajih je tudi smer živinoreje različna. Kjer je ugodnejša prilika za mlekarkstvo, tam se pečamo z rejo molznih krav, kjer so pa razmere za mlekarkstvo in za rejo krav manj ugodne, tam se pečajo gospodarji z rejo volov. Kar se bolj izplača, tega se držimo. Glede na smer v živinoreji razločujemo tedaj:

1.) kraje, kjer je razširjena v prvi vrsti reja krav, in

2.) kraje, kjer je razvita pred vsem reja volov.

Imamo pa tudi kraje, kjer *zasledujejo* živinorejci v enaki meri obojno smer. Na Gorenjskem je reja molzne živine najbolj razvita. Po teh krajih se bolj prirejajo telice, dočim se junčki v prvi starosti oddajajo v mesnico. Na Dolenjskem je nasprotno. Tukaj je razširjena reja volov in se junčki sploh privezujejo, dočim se telčke oddajajo mesarjem.

Reja volov je upravičena v krajih, kjer so razmere za kravjerejo manj ugodne, kjer je posestvo majhno in navezano zaradi oddaljenih gozdov, vinogradov in sploh daljših voženj na rejo delovnih volov. In take razmere so po dolenskih krajih. *Pomanjkanje krme, pomanjkanje vode, pomanjkanje ugodne prilike za oddajo mleka, oddaljeni gozdi in vinogradi, živahna kupčija z junčki in voli*, vse to vpliva ugodno na rejo volov. V ostalem se pa tudi ta reja različno izvaja. Mali posestniki prirejajo junice in, ko jih navadijo dela,

jih zopet prodajo. Medtem pa si vzgoje že nov naraščaj za delo. V tem, da jih odredijo in priuče delu, v tem iščejo svoj gospodarski dohodek. Imamo pa tudi kraje, kjer mlade vole kupujejo, jih nekaj časa redijo in potem z dobičkom naprej prodajajo. Tako delajo n. pr. Suhokranjčani, ki imajo več krme in ugodno priliko za oddajo napol rejenih ali napol pitanih volov. V rokah malih posestnikov se redijo voli le toliko časa, dokler rastejo, tako da imajo glavni dohodek zmiraj le v *prireji* ali v *večji teži*. Po vseh teh krajih nese reja volov več kakor reja krav, in zato se tudi vsa boljša krma za nje obrača.

V tem *tiži napaka*, kajti tudi po teh krajih je treba, da se zboljša dobičkonosnost kravjereje, če je tudi po številu bolj zastopljena.

Največ nese kravjereja v zvezi z mlekarkstvom in izpodrejo plemenske živine. Na to smer bi morali delati povsod, kjer so razmere količkaj pripravne. Tudi po krajih, kjer je danes reja volov razširjena, bi morali vsaj boljši posestniki povzdigniti kravjerejo in jo usposobiti za izpodrejo plemenske živine, potrebne za dom in za oddajo. Čas je, da se začnemo zavedati teh naših nalog in da je treba tudi kravjerejo izboljšavati, ne samo glede na donajenje večjega užitka, ampak tudi za porabo in oddajo v plemenske namene.

Gospodarstvo

KMETIJSKI POUK PO DEŽELI.

Oddelek za kmetijstvo priredi v prvem tednu meseca januarja 1923. sledeče poučne tečaje in predavanja:

1.) V četrtek, dne 4. januarja v Prečni ob 11. uri v šoli (cepilni tečaj za mladino, okrajni ekonom Kafol).

2.) V soboto, dne 6. januarja v Novem mestu, v mestnem sadovnjaku ob 14. uri (o sejanju in obrezovanju sadnega drevja, okrajni ekonom Kafol), v Velesovem ob 15. uri v občinski pisarni (o zboljšanju hlevov, gnojišč in govedoreji, pomočnik okrajnega ekonom Hladnik), v Hočah, okraj Maribor, po rani maši (pogreške v domačem kmetijstvu, okrajni ekonom Štrekelj), v Kotljah na Štajerskem (o pospeševanju živinoreje, o sadjarstvu in o uporabi umetnih gnojil, okrajni ekonom Wernig).

3.) V nedeljo, dne 7. januarja v Novem mestu, v zadržni silnici ob 14. uri (tečaj o cepljenju, okrajni ekonom Kafol), v Bučki ob 7. uri (o splošnem kmetijstvu, pomočnik okrajnega ekonom Ambrož), v Primskovem pri Litiji po rani maši (o racionalnem gnojenju, o izboljšanju gnojišč in hlevov, pomočnik okrajnega ekonom Jereb), v Livoldu pri Kočevju v šoli ob 10. uri (o sadjarstvu in travništvu, pomočnik okrajnega ekonom Zdolšek), v Hrastju, v kmetijskem društvu ob 15. uri (o izboljšanju gnojišč in hlevov, pomočnik okrajnega ekonom Hladnik), v Poljčanah v šoli ob 8. uri (Nasveti in zboljšanje domačega kmetijstva, okrajni ekonom Štrekelj), v Studenceh, v šoli, popoldne po večernicah (isto predavanje, okrajni ekonom Štrekelj), v Guštanju (o reji plemenske živine, o pridelovanju krme, o ustanovitvi živinorejske zadruge, okrajni ekonom Wernig), v Beltincih (o izboljšanju govejih in svinjskih hlevov, o sadjarstvu in kmetijski organizaciji, okrajni ekonom Vojak), v Cerlincah ob 14. uri (o vinarstvu in sadjarstvu, pomočnik okrajnega ekonom Pavlica).

= **Vrednost našega denarja.** Dne 2. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi: 100 češkoslovaških kron za 290 do 292 dinarjev, 1 dolar za 90 in pol do 91 in tri četrt dinarja, 100 madžarskih kron za 4 dinarje, 100 lir za 467 in pol do 470 dinarjev, 100 švicarskih frankov za 1770 do 1775 dinarjev, 100 avstrijskih kron za okoli 14 par, 100 nemških mark za okoli 1 dinar 40 par.

= **Žitni trg.** Zadnje dni prošlega leta se je tržila v Vojvodini pšenica pa 1680 do 1720 K s postaje, rž po 1400 do 1500 K, oves po 1180 do 1200 K, ječmen za krmo po 1200, ječmen za pivovarne po 1400 do 1500 K, koroza nova po 800 do 850 K, posušena po 1100 do 1160 K, stara po 1300 do 1350 K, moka št. 0 po 2400 do 2525 K, otrobi 650 do 700 K, fižol pisani po 1400 do 1550 K z vrečami s postaje.

= **Cene pšenici in moki v l. 1922.** V početku leta 1922. je stala v Vojvodini pšenica okoli 1500 K, koncem leta pa okoli 1700 K. Tekom enega leta je narasla torej cena pšenice v Vojvodini za 200 K pri 100 kg.

Cena pšenični moki je narasla tekom minulega leta od 20 K 30 vinarjev na okoli 25 K za 1 kg.

= **Obtok bankovcev v naši državi** je znašal po izkazu dne 22. decembra 4 milijarde 863 milijonov 895 tisoč 25 dinarjev. V času od 15. do 22. decembra se je zmanjšal obtok za 19 milijonov 465 tisoč 75 dinarjev.

= **Na naših vinskih tržiščih** vlada, kakor javljajo razni listi, zelo slaba kupčija. Po novem vinu se zelo malo povprašuje. Le v Dalmaciji, kjer je kakovost letošnjega vina še precej primerna, se v precejšnji meri prodaja tudi letošnje vino. Staro vino se uspešneje prodaja.

= **Trgovina s hmeljem** v Češkoslovaški se zopet slabo razvija. Cene se gibljejo med 600 do 700 češkoslovaških kron za 50 kg, to je okoli 140 do 150 naših kron za 1 kg.

Beleške

+ **Manifestacija za demokrasko stranko na Hrvaškem.** Zadnja dva dni v starem letu se je vršil v Zagrebu zbor zaupnikov JDS iz vse Hrvatske. Navzočih delegatov je bilo okoli 300. Po zborovanju delegatov se je vršil velik javni zbor, katerega se je udeležilo okoli 4000 zborovalcev, ki so navdušeno manifestirali za demokrasko stranko.

+ **Samostojni niso šli v vlado.** Ko je Pašić sestavljal radikalno vlado, je g. Pucelju ponudil, da še nadalje obdrži poljedelsko ministristvo. Glede te ponudbe je dne 28. decembra načelstvo SKS sklepalo in sklenilo, da g. Pucelj ne vstopi v vlado. To je prav! SKS kot napredna stranka mora biti sotrudnica v borbi proti nazadnjaštvu beograjskih radikalcev in proti samopašju slovenskega klerikalizma.

+ **Dr. Šusteršič v Beogradu.** Dr. Ivan Šusteršič se je pretekli teden mudil v Beogradu. Kakor je zadržil tamošnjim novinarjem, je tjakaj prišel zahvalit se za dovolitev povratka v domovino. Poklonil se je radikalskim ministrom in je bil sprejet tudi od samega Pašića. Radikalci gledajo v Šusteršiču novonado, novo orodje za doseg svojih strankarskih ciljev v Sloveniji. Celo Stojan Protić, ki je doslej ljubimkoval s Koroščevo avtonomijo, ima zdaj simpatije za dr. Šusteršiča.

„Kaj pa je?“ je zaklical mehek ženski glas.

„Oh, Nežika, nikari ne zameri, da te motim v sladkem spanju! Pridi za trenutek malo bliže in odpri okence, da mi ne bo treba tako glasno govoriti... Nekaj ti moram povedati!“

„Kar tako povej, saj dobro slišim! Ako odprem, mi bo preveč mraz!“

„Nežika, lepo te prosim, vsaj to želim mi izpolni!...“ Postelja je zaškripala, okence je zaropotalo — in bilo je odprto...

„Oh, Nežika, ali si kaj huda name?“

„Zakaj, saj mi nisi storil nič zalega!“

„Ali me imaš kaj rada?“ je vprašal tiho, kot bi se bal lastnega glasu...

„Kakor vsakega... Še bolj, saj sem s tabo največ plesala!“

„Nežika — ali me imaš res rajša, vsaj malo rajša kot druge? Oh, ko bi vedel, da je to res... Veš nekaj bi te rad vprašal, pa si skoro ne upam, bojim se, da ne boš huda...“

„Nič ne bom huda, kar govori, samo hitro, mene že zebe...“

„Oženiti se moram... sam sem, brez gospodinje na tako velikem posestvu! Tako ne morem ostati, poiskati si moram ženko... Nežika, ali ne bi marala priti ti k meni za gospodinjo?“

„O tem pa mi rajši nič več ne spominjati, ako hočeš, da ostaneva prijatelja!“

„To je tvoja zadnja beseda? Ti me torej ne maraš, Nežika! Koliko bi jih lahko imel, pa nobene nisem maral! Zanašal sem se nate; Nežiko vprašam prvo, sem si mislil... Z očetom sem že govoril, on nima nič proti temu — ti me pa ne maraš!“

„Izberi si rajši kako drugo, ki je lepša in bogatejša od mene in ki te bo imela rada...“

„Nikari ne govori tako! In če ti ne bi imela nič, bi mi bila še vedno ljubša kot najbogatejša deklica v naši fari!“

„Pa tudi premlada sem še, pa vsa bolehnata! Dobro veš, da ne bi bila sposobna za gospodinjo na tvojem velikem posestvu!“

„Saj ti ne bo nič treba delati. Samo zapovedovala boš in delali bodo drugi. Jaz pa te bom imel rad, vsako željo ti bom bral z obraza in tvoja želja mi bo ukaz...“

„Ne govoriiva več o tem! Jaz sem tako čudna, jaz ne morem nikogar ljubiti!“

„Premisli si, da ti ne bo enkrat žal!“

„Ne morem...“

„Imej usmiljenje z menoj, ko veš, kako bom nesrečen brez tebe!“

„Lagati ne maram, za nos voditi te ne mislim, ljubiti pa te ne morem in ne smem — odpusti mi, Tonček... sedaj pa lahko noč!“ in zaprla je oken-

ce. Tonček je uvidel, da je vse njegovo prizadevanje zastonj. Ves obupan se je naslonil na mrzli zid in začel ihteti kot otrok. Bil je zelo mehkega srca... Mislil je, da mu raznese glavo... Zagrabil je pest snega in ga tiščal na vroče sence, misleč, da mu bo vsaj malo odleglo...

IV.

Bilo je zopet krasno poletje... Djaki so se vračali na počitnice in tudi Lovro je prišel domov. Bratova žena je imela Lovro prav rada in postregla mu je, kolikor mu je pač mogla... Lovro pa je bil tudi skromen in postrežljiv. Kadar je malo dete vpilo v zibelki, ga je vzel v naročje in pestoval, ako je videl, da bratova žena ne utegne. Pri jedi ni bil izbiren. Z vsako stvarjo je bil zadovoljen. Tako se je zgodilo, da sta se z bratovo ženo lepo razumela in da ga je ta v resnici imela skoro rajša kot svojega moža... Saj njen mož ni imel skoraj nič onega na sebi kot njegov mlajši brat; bil je zadirčen, siten in nagle jeze... Vsaka malenkost ga je razburila in spravila iz ravnotežja — in če se je ujezil, je navadno ves teden „držal šobo“. Zena je dostikrat na tihem jokala in obžalovala, da so jo tako zgodaj upregli v zakonski jarem, pa nikomur ni tožila svojega gorja. Toda bistremu očesu

mladega Lovra ni mogla prikriti svojega trpljenja... Uganil je vse in jo večkrat tolažil...

„Srečna bo ona, ki dobi njega za moža, ko je vendar tako dobra duša! Skoda bi bilo zanj, ako bi res moral v semenišče,“ je mislila večkrat sama pri sebi.

Nič tako kot s svakinjo se nista razumela z bratom... Ta je namreč po vsej sili hotel, da postane Lovro — duhovnik. Nikdar ni mislil drugače, kot da gre brat po maturi v semenišče. Ali v zadnjem času je v svojo veliko nezadovoljnost opazoval, da bratu ne diši posebno duhovski stan. Jezilo ga je, da je Lovro tako vesel in tako zelo rad v družini — najmanj vseh pa mu je bilo, ko je videl, kako ima vedno bolj rad ženske, zlasti pa cerkvene pevke... Vse to ga je skrbelo in premisljal je, kako bi se ga lotil. Lovru cerkvene pevke niso bile mnogo mari; bil je večkrat med njimi, ker je bil dober pevec in je rad pel — pa tudi druge ženske mu niso bile nevarne. Samo ljubezen do preproste deklice ga je zadrževala, da ni mogel ugoditi bratovi želji in da ni mislil obleči črne suknje...

„Lovro, sedaj mi pa povej odločno, kaj misliš! Kmalu dovršiš gimnazijo — in nekam se moraš odločiti!“ ga je

Razumljivo je, da zopetni nastop dr. Susteršiča v politiki povzroča v klerikalnem taboru dnevno rastočo zmešnjavo in grozo.

VAŽNO ZA DELODAJALCE IN NJIH USLUŽBENCE.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega opozorila:

Ker je minister za socialno politiko statut Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril, se prispevek za bolniško zavarovanje, ki je do sedaj znašal v celokupnem iznosu (za delodajalca in delojemalca skupaj) 5%, na podstavi § 197. tega statuta počeniš z dnem 1. januarja 1923. zviša na 6% zavarovane zasluzka (mezde). Od tega prispevka plača delodajalec kakor doslej polovico, t. j. 3%, drugo polovico pa ima pravico odtegniti od plače (zasluzka) delojemalca.

Z istim dnem se uvede na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 7. decembra 1922. št. 10.810, prispevek za Borzo rad. (za posredovalnico za delo) v višini 5% celokupnega bolniško-zavarovalnega prispevka (delodajalca in delojemalca skupaj). Tudi ta prispevek plačata po polovici delodajalec in delojemalca, tako da odpade na delodajalca 2½%, druga polovica se pa lahko odtegne od zasluzka delojemalca.

Prispevek za zavarovanje za slučaj nezgode se na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922., št. 8507, počeniš z dnem 1. januarja 1923. znaša od dosedanjih 8% na 6% zavarovane zasluzka in ga plača kakor doslej delodajalec v celoti. Prispevek za slučaj nezgode znaša torej od omenjenega dneva dalje za vsakih 100 Din zavarovane zasluzka (mezde) tolikokrat po 6 parolikor znaša nevarnostni odstotek v katerega je v zavarovanje priglašeni obrat (podjetje, gospodarstvo, gospodinjstvo) uvrščen, kar je razvidno iz uvrstitvenega odloka, ki ga je vsak delodajalec dobil, oziroma ga bo še dobil.

O navedenih izpremembah bodo vsi delodajalci še posebej obveščeni.

Kakor znano, se deli zavarovani zasluzek po zakonu o zavarovanju delavcev v 17 mezdnih razredov,

na podlagi katerih se izračunavajo in predpisujejo v plačilo vsi zgoraj omenjeni prispevki. Vsi prispevki se bodo predpisovali detajlirano (podrobno) na skupnem plačilnem nalogu. Zaradi silnega navala dela in pomanjkanja osebja se je predpis prispekov za minule mesece zapoznil, da mnogi delodajalci še niso dobili plačilnih nalogov; ker se je sedaj osebje pomnožilo, bo mogoče, da bodo prispevki za dobo do konca leta 1922. predpisani in plačilni nalogi zanje do najpozneje 31. januarja 1923. vsem delodajalcem dostavljeni. Po dovršeni reorganizaciji okrožnega urada bo urad izdajal plačilne naloge, iz katerih bodo razvidni prispevki za vsakega delojemalca posebej.

Novosti

* **Kraljev fond za bosanske sirote.** Ob kraljevi poroki se je v Bosni in Hercegovini zbrala za kraljev poročni dar vsota pet milijonov kron. Kralj seveda denarja ni sprejel, pač pa je odobril, da se s to vsoto ustanovi fond za podporo zapuščenim sirot v Bosni in Hercegovini. Fond nosi ime kralja Aleksandra in kraljice Marije.

* **V spomin vojvodi Putniku in vojvodi Mišicu** se odslej sedemnajsti polk imenuje: polk vojvode Mišica, devetnajsti pa: polk vojvode Putnika. To je najlepše odlikovanje spomina dveh največjih jugoslovanskih vojakovodij.

* **Odlični francoski gost v Ljubljani.** Na povratku iz Beograda v Pariz se je v Ljubljani ustavil g. Emil Clauquant, profesor slovanskega jezika na pariškem vseučilišču. Odlični učenjak, ki je iskren prijatelj našega naroda in se mnogo trudi za čim večjo utrditev prijateljskih zvez med našo državo in svojo domovino, je doživel v Ljubljani prizrčen sprejem.

* **Smrtna kosa.** V Šoštanjju je na dan starega leta po kratki bolezni umrl g. kajster v 71. letu starosti. Bil je hotelir in lesni trgovec, dolgoletni župan in častni meščan šoštanjjskega mesta. Daleč naokrog je užival ugled in spoštovanje. Vedno globoko zaveden in silno podjeten mož je bil prvi činitelj vsega narodnega in društvenega gibanja v Šoštanjju, katerega je zadnja leta pred prevratom vedno bolj ogro-

žalo nemškutarstvo in odpadništvo. Bodi spoštovanemu pokojniku, zavvednemu narodnjaku in delavnemu možu ohranjen blag spomin!

* **Ruski begunci se vračajo v domovino.** Naše notranje ministrstvo objavlja, da se je doslej že preko 5000 ruskih beguncev iz Jugoslavije povrnilo nazaj v Rusijo. Posebno zadnje čase je nastalo med ruskimi begunci živahno gibanje za povratek. To je prav dobro znamenje, da begunci že slutijo izboljšanje razmer v boljševiški državi. Mi Jugoslovani tudi nadalje, pa naj bi bilo še toliko let, ne bi kratili gostoljubja ruskim bratom beguncem. Toda naša iskrena želja je, da si Rusija kmalu opomore od težkih ran, saj je to v interesu vsega Slovanstva, in da se ruski begunci čim prej lahko povrnejo nazaj v svojo ljubljeno domovino.

* **Zgraditev velikega zrakoplovnega pristanišča.** Vojno ministrstvo je v Bežaniji pri Beogradu kupilo 180 oralov zemljišča, kjer hoče urediti pristanišče za mednarodni zrakoplovni poštini in osebni promet. Zrakoplovna služba se bo vršila na liniji Pariz—Beograd—Carigrad. Del pristanišča pa se bo porabil za vojaško letalstvo. S tem dobi naša država največjo in moderno zrakoplovno postajo.

* **Nagla smrt.** Z novim letom je nenadno prenehal izhajati ljubljanski dnevnik «Jugoslavija». Ustanovljena je bila ob prevratu in je izpočetka odločno zastopala narodno jugoslovansko smer ter si kot taka popolnoma zaslužila svoje lepo ime. Toda v vedno bolj rastoči splošni razvadi zabavljanja in kričavosti se je tudi ona izneverila svoji prvotni smeri. Posebno zadnje mesece je «Jugoslavija» z najostrejšim tonom nastopala proti uglednim nasprotnikom njene politične smeri, zlasti proti demokratskim voditeljem, a je s tem le sebi izpodkopavala ugled in trumoma izgubljala naročnike, ki so se naveličali neprestanega zajedanja. Izguba naročnikov je tudi povzročila, da so jo morali zaradi finančijelnih težkoč ustaviti.

* **Z Italijani strašijo.** Prejeli smo: Po nekaterih krajih Slovenije se širijo vesti, da bodo Italijani zasedli Slovenijo. Seveda so to čisto navadne čenče, ki jih širijo mogoče kaki plačani fašistovski lopovi in pa tudi

taki ljudje, ki se še danes po tolikih letih niso vziveli v to, da živijo v Jugoslaviji. Med domačimi rovarji jih je tudi mnogo takih, ki so mislili, da mora z Jugoslavijo priti obljubljena dežela, kjer brez velikega truda in dela tečeta med in mleko, oziroma tudi šnops in vino. Ker med, mleko, šnops, zlati dež in podobno ne padajo sami od sebe z neba, pa hajdi ob vsaki priliki po Jugoslaviji, pri čemer ti ljudje zlasti radi širijo tudi za našo državo neugodne izmišljene vesti.

* **Stipa Radić poje pesmi.** Stipa Radić, vsestransko brihtna glava, zapoje svojim seljakom včasih tudi kako republikansko popevko. Da spoznate, kaka veličina je Stipa Radić tudi od pesniške plati, navedemo tukaj štiri vrste iz njegove seljaške božične pesmi, objavljene v božični številki njegovega «Slobodnega Doma». Torej Stipa Radić poje pesmico, ki bi se v slovenskem prevodu glasila približno takole:

«Daj nam Bog zdravje, veselje, mir, po celem svetu v dalj in v šir!

Duševne oči nam Bog vsem daj, republiko tukaj, tam pa raj!»

Ta pesem ni nova; Radić jo je objavil tudi že lani in predlanskim. Bog pa menda nima dopadenja nad Radićem, kajti še mnogo hrvaških seljakov z Radićem na čelu ni dobilo duševnih oči, temveč še vedno fantazirajo o posebne vrste republiki, kakršna je mogoča samo med Indijanci in zamorci. Ker tudi z republiko ni nič in nikoli ne bo nič, prečstane Radiću edino še raj — če se Bog v svoji previdnosti ne bo ustrašil, da mu Radić tudi v nebesih ne napravi republikanske zmešnjave.

* **Dva Pašiča — dva siromaka.** V nekem selu nedaleč od Beograda prebiva siromašen seljak, ki se tudi piše Nikola Pašič. Razlika med njim in med ministrskim predsednikom pa je ta, da so prvemu med vojno avstrijske tolpe uničile vso imovino, medtem ko poslednji sedaj premore velikansko bogastvo. Kadar je seljak Nikola Pašič svojim sosedom potožil svojo revščino, so se norčevali iz njega in mu svetovali, naj se obrne na ministrskega predsednika, ki ima enako ime kakor on in ki da mu gotovo ne bo odrekal podpore. Ubogi Nikola je res verjel in se je

vprašal brat nekega dne, ko sta bila sama v gozdu.

„Sedaj še ne morem reči, kam naj se obrnem po maturi; saj se sam tega ne vem! Samo nekaj bi pa skoraj lahko rekel z gotovostjo...“

„Kajne, da ne greš v lemenat!“ ga je prekinil Matija razburjeno. „Saj se mi je zdelo! V zadnjem času si postal tako čuden! Preveč rad mi zahajaš med te presnetne pevke... Da, te babe, te so zmotile že marsikaterega! Lovro, ali si pozabil, kaj si obljubil rajni materi na smrtni postelji?“

„Saj še nisem rekel, da ne grem v semenišče. Samo, kar otrok obljubi, ko še ne pozna sveta in njegovih zahtev, to vendar ni obvezno...“

„Pomisli vendar, kakšen greh bi naredil, ako bi prelomil obljubo, ki si jo dal materi! Na dnu pekla bi gorel z dušo in telesom — vso večnost!“

„Nikari me ne straši s takimi besedami! Ne bojim se tvojih pretenj, ne pekla, in delal bom vedno tako, kot mi bo velevalo pošteno srce!“

„Glej ga, ti bi še kmalu ne verjel, da je pekel! Saj pravim, če je človek malo bolj študiran, nima nobene vere več!“

„Zaradi vere se s tabo ne bom prepiral! Le ti glej, kaj bo s tabo, ko tako po nepotrebnem preklinjaš...“

„E! To je samo grda navada — izpovem se, pa bo dobro! Samo če ti ne gres v lemenat, boš gotovo ‚frdaman‘, pa še mati bo morala zaradi tebe trpeti...“ se je hudoval Matija. Lovru se je pa vse to zdelo preneumno in se ni mnogo brigal za njegovo pridigovanje.

„Samo te hudičeve coprnice so ga zmotile, te nesramne babe! Mu bom že pokazal! Jaz ga bom že naučil kozjih molitvic! Ne solda mu ne dam, potem naj pa le gre na Dunaj stradati! Ko se bo naveličal stradati — o, potem bo pa še rad šel v lemenat. Kako to, da gre vsak tako nerad v lemenat, ko imajo vendar kaplani in fajmoštri izmed vseh ljudi na svetu najboljšo? Pa se škof bi lahko postal, ko ima tako dobro glavo!“ je razmišljal Matija — nato pa se je zopet obrnil k bratu:

„Sedaj te pa vprašam, ali nimajo lepo duhovniki? Tisto mašo prebere, včasih izpoveduje ali malo pridiguje, pa je. Komu se bolje godi kot gospodu? Ni mu treba jesti črnega kruha; pečenko in pečena piščeta si lahko privoščijo vsak dan. Pa okoli hodi na izprehod in se zabava, vsakdo ga ima rad in ga spoštuje. Pa to še ni vse. Kako pa je dobro za njegovo dušo! Duhovnik si najlaže prisluzi nebesa...“

„Najlaže ali pa najteže! Vsak človek je iz mesa in krvi in tudi duhovnik!“

„Pa tudi najlaže in najprej prideš do kruha, ako gres v semenišče!“

„To je res! No, saj imam še čas, še dve leti. Še osmo šolo in eno leto pri vojakih...“

„Ako greš v lemenat, ti vendar ni treba k vojakom...“

„Kdo je rekel, da ne? Ali ne veš, da sem bil že v šesti šoli potrjen? Zato pa moram iti k vojakom po maturi, ali misliš, da grem rad?“

Lovro je skoro prepričal svojega brata, da je res tako, v resnici pa je računl tako: Takoj po maturi ne morem na Dunaj, ker sem brez sredstev. Mogoče se tekom vojaškega leta kaj izpremeni, mogoče me bo podpiral Nežikin oče, ki je bogat in ki sedaj še ne ve za moje razmerje do Nežike...

„Poslušaj, Matija! Sedaj pojdem na počitnice k Vrtnarjevem, kot sem jim lani obljubil, da ne boš vedno pravil, da me motijo naše cerkvene pevke. Vse počitnice me ne bo domov. Mogoče mi pridejo tam v tihi, mirni gorski vasi druge misli v glavo, mogoče se bova potem bolje razumela.“

„To mi je pa všeč, to je beseda! Le pojdi tja gori k Vrtnarjevem, da se ne bodo te prešerne babnice hvalile, kako si neumen, kako jih imaš rad in kako letaš za njimi... Kdaj pa misliš iti?“

„Takoj jutri! Med potjo se še malo oglasim na Klancu na svojem nakla-

njem stanovanju, potem pojdem kar naprej...“ Sedaj sta si bila brata boljša. Matija je bil zadovoljen, Lovro pa tudi.

Nežika pa je tudi že težko pričakovala prijateljevega prihoda. Bila je vsa iz sebe, ko ji je pred nekaj dnevi pisal, da tudi letos brzkone pride. Toda kdaj, tega ni omenil, ker menda še sam ni vedel. Stela je ure in dneve, ki so ji minevali počasi, a njega še ni bilo. Mislila je že skoro, da ga ne bo. Kako pa se ga je razveselila, ko je nenadoma stopil v sobo. Postregli so mu, kot je bila pri Vrtnarjevih vedno navada. Posebno se je potrudila mati Vrtnarica, Vrtnar se je pogovarjal prijazno z njim, Nežika pa je hodila z njim okoli ali pa je sedela v njegovi bližini in ga gledala... Ako bi bili domači le malo bolj pozorni, bi bili lahko zapanzili, da Nežika čuti zanj malo več kot z a druge in da tudi Lovru mora biti Nežika malo bolj pri srcu...

„Letos ostanete dalje pri nas kot lani. Lani smo se vas komaj malo privadili, pa ste šli...“ je rekel ob neki priliki prijazno Vrtnar.

„Ako je vam prav in ako vam ne delam nadleže, ostanem letos res lahko malo dalj časa pri vas, saj pri nas doma mi je itak vedno dolgčas!“ je odgovoril Lovro in nekam plaho pogledal Nežiko, ki se je zadovoljno smehljala.

odpravil v Beograd, krenil naravnost k Pašiću in ga spoštljivo poprosil za skromno podporo. Ministrski predsednik Pašić je pogladil svojo brado in dejal: «E, dragi Nikola, baš je težko nama obema. Oba sva Pašića, oba sva siromaka. Ti si obubožan seljak, jaz pa imam sina Radeta, neboljeno dete, za katerega moram skrbeti, da po moji smrti ne ostane gladna sirota...»

* **Srbski kmetje gredo z demokrati.** Iz Beograda poročajo, da bo pri prihodnjih volitvah šla stranka srbskih zemljoradnikov (kmetov) v boj skupno z demokratsko stranko. S tem pričakujeta obe stranki boljšega uspeha, zlasti pa manjša zemljoradniška stranka, ki se bo tako naslonila na večjo demokratsko stranko.

* **Obsodba trboveljskih komunistov.** Pred celjskim okrožnim sodiščem so se zagovarjali zaradi komunističnega protidržavnega rovarjenja Anton Manfreda, ki se je podpisaval tudi kot Pavle Ivanov Kivešljob (beri nazaj: boljševik) ter njegovi sotrudniki Albin Erjavc, Franc Kozar in Franc Bogve. Obsojen je bil Manfreda na dve leti težke ječe z enim postom in trdim ležiščem mesečno. Ostali so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni. Ker pa je državni pravdnik zaradi oprostitev Bogveta priglasil ničnostno pritožbo, je senat sklenil, da Bogve ostane še v zaporu. Erjavc in Kozar sta bila izpuščena na svobodo.

* **Sneg je zapadel te dni na Pohorju.** Drugače pa je letos povsod pri nas precej milo vreme. Če le ne bo zima začela rohneti šele takrat, ko bi nas morala že zapustiti.

* **Prazniki in pretepi so v naši mili slovenski domovini nerazločljivo združeni.** Je pač star običaj, da mora biti o božiču in novem letu kaj prepira in pretepa med fanti, da je več «spasa». Z raznih strani smo prejeli vesti, da so se o praznikih zgodili celo uboji. Prepričani smo, da vse molitve in pobožnosti, ki so se izvršile tekom praznikov, ne odtehtajo pijanstva in sirovosti. Pa se kljub temu radi pohvalimo, da smo bolj izobraženi kakor Srbi in Hrvati.

* **Skesala se je.** V Zagrebu se je modistka Josipina Miletić v težki uri naveličala življenja. Nalila si je torej strupa in čašo izpila v dušku. Strup je seveda kmalu pokazal učinek in

nesrečno Josipino je začelo zvijati v želodcu. Tedaj je v obupni grozi pred smrtjo pohitela v bolnico ter prosila zdravnike, naj jo rešijo. Toda bilo je prepozno. Kmalu nato je umrla v hudih mukah.

* **V smrt je hotel, ker je bil okraden.** Zagrebškemu vozniku Antonu Šiloviću je neznan falot izmaknil 4000 kron in vso obleko. To je Šilovića spravilo v tak obup, da je potegnil samokres in se zadel v ramo. Rana torej ni smrtnonevarna.

* **Ponarejanje denarja je unosen posel v vsakem oziru:** če gre po sreči in ponarejalca ne zasačijo, lahko postane bogat mož. A če pride v roke pravice, pa tudi dobi od sodnije visoko nagrado. Kakor poročajo ameriški listi je bila taka usoda naklonjena tudi jugoslovanskemu izseljencu Jovanu Popoviću v New-Yorku. Ponarejal je denar kar na debelo in je prav udobno živel. Končno pa mu je policija prišla na sled in našla v njegovem stanovanju za 200.000 dolarjev ponarejenih bankovcev. To pomeni v naši valuti milijonske vsote. «Milijonar» Popović bo delal hudo pokoro v ameriških zaporih.

* **Stekel pes je v Sarajevu na en dan ogrizel 17 oseb.** Odpravili so jih seveda takoj na zdravljenje v Pasteurjev zavod, deloma v Sarajevu, deloma v Zagrebu.

Iz raznih krajev

* **V Vevčah so iz Ljubljane potegnili truplo neznanega mladeniča.** Truplo so prepeljali k Sv. Urhu pri Dobrunjah. Ali je mladenič postal žrtev nesreče ali zločina, bo ugotovila komisija.

* **V Borovnici je Fran Trček s kolom napadel železniškega delavca Franca Črnivca in ga težko poškodoval.** Ko sta Črnivčeva mati in sestra prihiteli na pomoč, je Trček še obe pretepel in je materi izbil več zob, sestri pa povzročil razne poškodbe. So ga že vtaknili v «špek-kamro» in bo dajal težak odgovor.

* **V Trziču je na Silvestrovo umrl trgovec in posestnik g. Leopold Lavš v starosti 44 let.** Zavednemu narodnjaku bodi ohranjen blag spomin!

* **V Trziču je usnjar Franc Bohun pri K. B. Mallyju izmaknil usnje.** Deželno sodišče mu je zato prisodilo tri tedne ječe.

* **V Šmartnem pri Kamniku se je prejšnji teden odigrala krvava rodbinska žaloigra.** Anton Vrlinšek je živel s svojo ženo v vednem prepiru. Ko je nekega večera zopet prišlo do ostrega spora, je žena pograbila poleno in z njim pobila svojega moža na tla. Vrlinšek je čez par ur zaradi težke poškodbe umrl. Hudo ženo pa so orožniki naslednje jutro izročili sodnji.

* **V Dolenji vasi pri Ribnici je po kratki mučni bolezni umrla gospa Marija Merhar, posestnica in trgovka, v starosti 64 let.** N. v m. p.!

* **Na Brezjem pri Krčini je poljski dninar Janez Drčar ob povratku proti domu bil napaden od neznanega zlikovca, ki mu je s kolom povzročil na glavi težko poškodbo.**

* **V Šenčurju pri Kranju je enajstletni Francek Kristanc padel s peči ter zadel na nož, ki se mu je zasačil v trebuh.** Težko, če bo okreval.

* **V Boštanju pri Krškem se je Franc Pešec igral z orožjem, ki se je izprožilo in mu kroglo pognalo v trebuh.** Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **V Višnjah na Dolenjskem je v Ambrusovi gostilni med popivajočo fantovsko družbo prišlo do prepira in končno seveda do pretepa.** Ko je pošteni mladenič Janez Blatnik začel miriti največjega razsajajočega Gregoriča, je ta potegnil nož in Blatnika sedemkrat zabodel v hrbet. Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico, zahrbtnega junaka Gregoriča pa posadili v ječo.

* **V Trzišču je pogorel bivšemu županu Majcenu pod in hlev.** Škoda je velika.

* **V Šmarjeti je bilo gostilničarju Janku Karlovšku ukradeno obleke in perila v vrednosti 10.680 kron.**

* **V Radečah pri Zidanem mostu se je Ignacij Sketako, rudar iz Hrastnika, na poti proti Zidanem mostu v vinjenem stanju zvrnil s ceste in obvisel v grmovju nad Savo.** K sreči ga je opazila ga. Tončka Planinc, ki je poklicala na pomoč in ljudje so ga rešili iz nevarnega položaja. Na onem nevarnem mestu bo treba čimprej zgraditi ograjo, ne le za pijančke, temveč za splošno varnost.

* **V Zigmarcih pri Sodražici je svojo hišo zažgal slaboumni rešetar Janez Zajc.** Pred par dnevi se je sprl s svojo ženo, ki ga je nato zapustila in se odpravila k svojim so-

rodnikom. To ga je spravilo v obup, podpalil je hišo in v Adamovi obleki opazoval, kako gori. Ko je bila hiša upepeljena, se je podal k spovedi v Sodražico, a že pred cerkvijo so ga prijeli in odpravili v Ljubljano, kjer mu bodo še glavo razsvetlili, če bo šlo.

* **V Črnomlju je orožništvo nedavno aretiralo znanega postopača Andreja Oprešnika, ki ima na vesti več tatvin:** v Mislinjah je kradel gonilno jermenje, v Sv. Lovrencu na Pohorju je gostilničarki Gassner izmaknil za 25.000 kron obleke in perila. Oddan je bil v zapore celjskega okrožnega sodišča, kjer bo morda priznal še katero dogodivščino iz svojega dolgoprstnega poklica.

* **V Podbrežju pri Adlešičih je umrla gospa Marija Rauchova, soproga znanega graščaka Petra Raucha.** Bila je vzorna mati svoji deci in imela je usmiljeno srce zlasti napram popotnim dijakom i. dr. Težko prizadeti družini naše sožalje, pokojnici pa večni mir in pokoj!

* **Po Beli Krajini se klatijo že več časa menda trije volkovi, ki so napravili drobnici že precej škode.** Vsi dosedanji pogoni so bili brezuspešni. Ko zapade sneg, napravijo lovci veliko hajko.

* **V Hrastniku je pred božičnimi prazniki naznan zlikovec vlomil v barako branjevke Jere Hočever ter odnesel deset kilogramov slanine, nad dvajset kilogramov prekajene svinjetine, trideset klobas ter več obleke in perila.** Za praznike se je torej dobro preskrbel. Toda hujši bo post, ko ga zasačijo.

* **Med Blanco in Sevnico je progovni mojster našel na progi trupli dveh mrtvih otročičkov.** Bila sta si zelo podobna, najbrž dvojčka. Kdo ju je tjakaj položil in kako je nastopila njuna smrt, bo dognala preiskava.

* **Na Brezjem pri Gornjem gradu se je obesil čevljar in posestnik Martin Kladnik.** Doma je rekel, da pojde v Gornji grad usnje kupovat. Šele po par dneh so ga za vasjo Žago našli obešenega na neki bukvi. Ko je že visel na svojem pasu, si je s samokresom pognal še kroglo v vrat. Hotel je torej zares temeljito pretrgati nit svojega življenja, kar se mu je seveda posrečilo.

„Ali niste izdelali sedaj že vseh šol? Ali že znate coprati in točo delati?“ je vprašal šaljivo Vrtnar.

„Izdelal sem sedmo — sedaj imam še osmo, potem pa grem k vojakom.“

„K vojakom? Ali ne greste v lemenat? Jaz sem vedno mislil, da me povabite na novo mašo in da pridem k vam k spovedi!“

„Saj bi vam tako ali tako ne dal odveze, ko ste tako poredni!“

„Jaz sem tudi mislila, da boste enkrat gospod...“ je rekla mati.

„Saj gospod bo vseeno lahko, ako tudi ne bo ravno duhovnik! Duhovnik tudi ni vse!“ se je oglasila Nežika.

„Res je, da duhovnik nima ravno najprijetnejšega življenja! Najhujše pa menim, da je, ko mora sedeti cele ure v spovednici in poslušati tiste babje čenče,“ se je zasmejal oče.

Nekdo je vstopil in na mah so prekinili razgovor. Komu je bilo to ljubše kakor Lovru? Hitro se je izmuznil iz sobe in pohitel v zgornjo hišo... Ni dolgo sameval, kmalu je prišla tudi Nežika za njim. Bila sta za trenutek sama. Lovro jo je privil na srce in jo začel poljubljati in Nežika mu je molče vračala vroče poljube...

(Dalje prihodnjič).

Nova farovška kuharica

(Po resničnem dogodku.)

Moj namen ni, da bi s temle spisom sramotil našo duhovščino. Vedno podudarjam: vera je potrebna in duhovniki naj jo učijo! — Toda duhovniki bi morali biti zares taki, da bi s svojim krščanskim življenjem dajali lepe krščanske vzglede. Kakor slaba leščerba ne more dajati dobre svetlobe, tako tudi slab pastir zanikrno pase svoje ovce. To je taka resnica, da je ne more nihče prebrniti, četudi je dovršil vseh osem šol in še deveto povrhu.

Hočem vam torej opisati dogodbo, ki mi jo je pripovedoval Jurij Kimpež s Črnega brda o tamošnjem župniku Gašperju. Preden sem se odločil, to zgodbico napisati, sem Jurija ponovno trdo prijel:

„Le glej, Jurij, če si me nalagal, boš sedel — že veš kje — in otepal nezabljene ričet.“

„Ti kar piši, vse je res, le vprašaj ljudi iz vse fare, ti bodo isto povedali.“

Pozneje sem to dogodbo slišal še od drugih ljudi in se uveril, da se Jurij ni zlagal.

Župnik Gašper s Črnega brda je bil pri 40 letih in zelo togoten človek. Pri nekem takem napadu hude jeze so naš

župnik zmetali v svojo kuharico Špelo vse, kar jim je prišlo pod roke. Špela je to smrtno zamerila, pobrala svoja šila in kopita ter za vedno zapustila farovž...

Tekom dveh dni se je župniku ohladila huda jeza, in to tem bolj, ker je uvidel, „da človeku ni dobro biti samemu“. Vsedel se je za mizo in napisal nastopen inserat za časopise:

„Išče se za župnišče Črno brdo izvežbana kuharica, dobro ohranjena. Plača in drugo po dogovoru. Nastop takoj.“

Nekaj dni kasneje... V gostilni „Pri Pominku“, ki se je nahajala v vasi, oddaljeni kake pol ure od Črnega brda, je sedelo za mizo troje pivcev: naš župnik, nova kuharica Katrcica in gostilničar. Mala družba je bila razigrane volje in pridno praznila kozarce rujnega vinca. Plačnik je bil seveda župnik Gašper.

„Katrcica, le pijte, nič se ne sramujte; jaz bi rad, da bi se kmalu privadili pri nas. Bog živi!“

Tako je ponavljal župnik Gašper skoro vse popoldne. „Ta velki Francelj“, ki je prišel po tobak v gostilno, je še pozneje večkrat trdil, da je imel gospod z eno roko vedno opravka okrog Katrcinega pasu. Pa to ne spada semkaj. Samo toliko naj še omenim, da je

bila Katrcica stara okrog 30 let, silno živahna in prijetne zunanosti.

Na večer je odšla Katrcica v Črno brdo, župnika Gašperja pa je moral peljati domov gotilničar Pomink — v gnojnem košu, ker boljšega voza niso imeli v vsej vasi.

Tako se je končal sprejem nove kuharice. Župnik je z njo prav zadovoljen, le to ga jezi, da je isto usodno noč prišel ob zlato uro z verižico. Ne ve, ali jo je izgubil ali mu je bila ukradena. Ko bi znal govoriti mesec, ki je svetil tisto noč, bi že pojasnil vso zadevo: kje se je dragocena ura izgubila in na katerem klancu je Pomink izgubil iz gnojnega koša — gospoda župnika. Pomink je namreč pripeljal prazen koš pred farovž...

Anton Stražar.

Pismo iz Belgije

Liège, decembra 1922.

Čenjeni gospod urednik!

Peščica tukajšnjih Slovencev z velikim veseljem prebira «Domovino», na katero sem jaz naročen. Bil sem do sedaj v Nemčiji, kjer pa se je položaj zelo poslabšal. Nemčijo zadevajo vedno hujši udarci za vse grehe, ki jih je počela med vojno. Posledice vojne se tam kažejo vedno bolj občutno. Jaz in še par tovari-

* V Borjah pri Celju je neki osemletni dečko po nesreči ustrelil petletnega posestnikovega sina Franca Brvarja in ga težko poškodoval. Ali ni to obsojanja vredna malomarnost staršev, da otroci pridejo do orožja?

* Pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah si je z britvijo dvakrat prerezal vrat posestnik Knechtl. Vzrok njegovemu činu je bila — pijanost. Knechtla so težko ranjenega prepeljali v mariborsko bolnico.

* V Rajhenburgu si je prejšnji četrtek zvečer inženir Partos, obratni vodja pri reštajnskem rudniku trboveljske premogokopne družbe, iz neznanega vzroka prerezal vrat. Njegovo mrtvo truplo so prepeljali na Dunaj.

* V Št. Lenartu v Slov. goricah je umrla gospa Albina Minařik vdova po ravnatelju steklarne in mati g. Franca Minařika, lekarnarja na Bledu. N. v m. p.!

* V Lohocjih pri Ormožu je preišnio soboto mladoletni Franc Drobnik, posestnikov sin, z nožem zabodel mladeniča Antona Bratuša ki je zaradi rane naslednji dan izdihnil v ormoški bolnici. Za svoj čin bo seveda odgovarjal pred sodiščem.

* V Ormožu se ustanovi meščanska šola. Za ravnateljica je imenovan g. Ivan Priatelj, glavni učitelj na mariborskem ženskem učiteljskem, za učitelja pa g. Adolf Rozina z ormoške osnovne šole. Za ormoški okraj pomenja to potrebno prosvetno pridobitev.

* V Dolnji Bistrici pri Murski Soboti so se na veselici stenli fantje. Vnela se je huda bitka, steklenice in stoli so frčali po zraku in kmalu je začela teči kri. Ivan Žalik je s hrastovim kolom udaril Matijo Jakšiča po glavi, da mu je prebil lobanjo. Jakšič je čez pet dni umrl. Žalik pa se je pred mariborsko poroto zagovarjal s silobranom in je bil obsojen samo na 11 mesecev ječe.

Po svetu

s Morilec poljskega ministrskega predsednika Narutowicza obsojen na smrt. Razprava proti morilcu Narutowicza je bila te dni končana. Morilec, ki je svoj zločin priznal, je bil obsojen na smrt.

šev smo se preselili semkaj v Belgijo, kjer smo našli dober zaslužek. Prosim Vas, da mi «Domovino» pošiljate sedaj na tukajšnji naslov. Za čitatelje «Domovine» priobčujem tudi sledeče račune, ki so jih prinesli belgijski listi: Bivši avstrijski cesar Karel je bil rojen 1887. leta, kronan je bil 1916. leta, vladal je 2 leti in je bil ob prevratu star 31 let. Če to seštejete dobite številko 3836.

Bivši nemški cesar Viljem II. je bil rojen 1859. leta, kronan je bil 1888. leta, vladal je 30 let in je bil ob prevratu star 59 let. Če to seštejete, dobite istotako 3836.

Bivši bavarski kralj Ludvik II. je bil rojen 1845. leta, kronan je bil 1913. leta, vladal je 5 let in je bil ob prevratu star 73 let. Če to seštejete, dobite istotako 3836.

Številko 3836 je treba razpoloviti, pa dobite letnico, v kateri so vsi trije omenjeni kralji prišli ob prestol in krono, kajti $3836 : 2 = 1918$.

Prosim Vas, da priobčite to v zabavo čitateljem «Domovine». K sklepu pa v imenu tukajšnjih Slovencev želim Vam in rojakom srečno novo leto in pošiljam najlepši pozdrav Josip Cesek, Liège v Belgiji.

s Potres v Italiji. Te dni so se čuli v Rimu in Neapolju močni potresni sunki, ki so porušili tudi posamezna poslopja.

Prosveta

Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka. V Ljubljani 1923. Založila Tiskovna zadruga. Strani 100. Cena vezani knjigi 15 dinarjev, po pošti 1-50 dinarja več. — V slovenski mladinski književnosti ni knjig, ki bi bile tako priljubljene, kot so Tolovaj Mataj ali Pravljičice, ki jih je spisal Milčinski. Sedaj nam je g. Milčinski vnovič obogatil našo mladinsko literaturo z Zgodbami kraljeviča Marka, v katerih nam z le njemu lastno šegavostjo in živahnostjo podaja 19 pripovedk o kraljeviču Marku. Knjigo je okrasil g. S. Šantel. Priporočamo jo prav toplo.

Zanimivosti

IZ CARSTVA IZNAJDB.

Dvajseti vek, v katerem živimo, se imenuje stoletje tehnike. In to prav upravičeno, kajti naglo se množeci izumi, ogromne gradnje in dovršeni izdelki strojne industrije pomenjajo za človeštvo tolik napredek, da bo svetovna zgodovina naše stoletje morala beležiti kot glavno razvojno dobo na polju tehnike. V naslednjem podajamo par novih primerov, kaj premore človeški razum in človeške roke.

V reki Waal v južni Afriki je bil po šestletnem velikem naporu dovršen orjaški jez, največje dosedanje gradbenotehnično delo te vrste na vsem svetu. Ako človek gleda ta jez, se mu zdi komaj mogoče, da ga je napravil človek. Istotam so vpostavljene tudi ogromne sesaljke, ki lahko dnevno dvignejo 220.000 hektolitrov vode 25 metrov visoko in na ta način preskrbujejo bližnje mesto Johannesburg z vodo.

Dva francoska inženerja sta sestavila nedavno ladjo jadnico, ki lahko pluje tudi proti vetru. Nasprotni veter namreč poganja zračno turbino tako, da giblje ta stroj in ladjo v smeri proti vetru. Poizkusi so se sijajno obnesli. Poleg tega iznajdba niti ni tako zelo zagonetna.

Neki nemški fabrikant si je pridobil patent za izdelovanje lesenih

Dostavek uredništva: Zahvaljujemo se za to pismo in tudi Vam, dragi rojaki v tujini, želimo lepe dni v novem letu. Najlepše pozdrave!

Drobiž

Odrasel človek vdihne tekom 24 ur 9 kubičnih metrov zraka, kar tehta 12 kilogramov.

Braziljski seljaki držijo v hiši na mesto mačke kačo, ki pridno lovi in trebi mišji rod.

Avstralski domačini se v plavanju tako izvežbajo, da lahko po deset minut ostanejo pod vodo.

Dokazano je, da človek z vežbanjem leve roke lahko doseže spretnost, da istočasno piše z obema rokama, in sicer z vsako roko nekaj drugega.

Doslej največja, umetno proizvedena toplota je iznašala 3700 stopinj. V taki vročini se celo dijamant raztopi hitro kakor led.

Solčni žarki potrebujejo 8 minut in 18 sekund, da dosepejo na zemljo.

Mačke živijo najdalje 20 let, ovce 15, koze 12, goveda 20, konji 40, psi v mestu 12, na deželi pa do 20 let.

klobukov. Postopanje je prav enostavno: poseben stroj reže les na tanke in široke liste, ki se nato zmočijo v posebni za to pripravljeni tekočini. Po zmočanju postanejo leseni listi tako mehki, da se dajo zvijati in spletati kakor slama. Na ta način se torej izdelujejo najraznovrstnejši leseni «slamniki». Od pravih slamnikov se razlikujejo po tem, da so mnogo lažji in cenejši. Nemci so prepričani, da bodo spomladi s svojimi vrednimi lesenimi slamniki napravili novo modo in delali hudo konkurenco pravim slamnikom.

Italija zasluži priznanje, da bo prva zgradila cesto, ki se bo uporabljala izključno le za avtomobile. Italijanska vlada je že odobrila kredit za zgradbo avtomobilske ceste od Milana v Severno Italijo. Cesta bo morda dogotovljena že do konca tega leta.

«SRBSKA ŽIVINA ČUTI SRBSKI.»

— Ne vem, kako je to, — mi je dejal naš topničar, — da tudi naša živina razume, kaj je vojna in kaj je zmagga. Pri moji veri, tudi naši konji čutijo srbski.

— Kako misliš to? — sem ga vprašal in pričakoval, da mi pove duhovito šalo, kakršnih so vojaki polni. Toda topničar mi je pripovedoval sledeče:

— Podili smo Avstrijance in že smo pridrli do pod Banovega brda. Treba je bilo čim hitreje priti gori, da začnemo odondod streljati ter pretrgati promet preko pontonskih mostov na Savi. Deževalo je, blata je bilo do kolen, a naši konji utrujeni in upehani. Zavedali smo se, da konji nimajo več toliko moči, da bi mogli vleči vkreber naše topove in vozove s strelivom. Zato smo se že pripravljali, da nesemo topove in strelivo navzgor na lastnih ramah. V tem trenutku je neka avstrijska ladja, ki je bežala pred nami, začela piskati. Tako strašno je bilo njeno piskanje, da smo ga takoj razumeli kakor sikanje gada v precepu. Kot vprega naših topov je bila polovica avstrijskih zaplenjenih konj, ki so na glas ladjine piščalke naenkrat obstali kakor odreveneli ter se niso hoteli niti premakniti več. Zdelo se je, kakor da ti avstrijski konji tudi razumejo ono piskanje ter da hočejo svojim bivšim gospodom pomagati. In zdaj se je zgodil čudež! Tudi naši konji so razumeli ono piskanje in svoje avstrijske tovariše. Besno in blazno so planili ter so brez naše pomoči po največjem blatu, kakor da jim nori pod nogami, vlekli topove vkreber. Sam Bog jim je vdihnil nove moči! Mi smo se spogledovali ter smo govorili drug drugemu:

«Če izpolniš svojo dolžnost takale nema žival, kako da bi je ne izpolnjeval živ človek — Srb! —

Da bi nas konji ne osramotili, smo začeli nato streljati s topovi, in že po prvih streljih je bila tudi ona ladja, ki je še pravkar tako obupno piskala, vsa v plamenih.

Ako bi naši konji ne čutili srbski, bi nam bila ladja ušla... —

Tako je pripovedoval srbski borec v srbskem mesečniku «Vidov dan», ki izhaja v Beogradu.

ZGODOVINA PLESA POLKE.

Skoro dvajset let je že, odkar je polka, ta nekoč najbolj priljubljen ples, potisnjena iz plesalnih dvoran. Po mestnih plesnih prireditvah se polka sedaj le redko pleše. Polka je najlažji ples, katerega se vitke noge in nožice najhitreje navadijo. Polka se je začela plesati nekako pred 100 leti.

Prvikrat se je odigrala na Dunaju. in sicer v neki kuhinji: Kuhar in kuharica sta pri pripravljanju večerje bila nekam dobro razpoložena.

Prepevala sta si in se začela po svoje vrteti naokrog. Med tem sta ju pa skozi steklena kuhinjska vrata neopaženo gledala gospod in gospa. Ko sta zadovoljna kuhinjska plesalca dovršila prvi komad, vstopi gospa v kuhinjo in prav razveseljena povabi oba v sobo, da še tam enkrat zaplešeta pred prisotnimi gosti. Isti večer se je tamkaj nahajal tudi glasbenik Josip Neruda. Ko sta kuhar in kuharica resnično zaplesala tudi v sobi, je Neruda takoj napisal note k novemu plesu.

Tako je bila polka rojena. Nedolgo zatem se je razširila po vsem Dunaju. Leta 1835. se je pojavila že v Pragi, kjer so jo tudi še krstili: zaradi polovičnega koraka so ji Pražani dali ime «polka», kar pomeni polovico. Leta 1839. so jo začeli plesati še po drugih mestih. V Pariz jo je prinesel neki komedijant, ki jo je zaplesal v gledališču. Poskočnim Parižanom je tako ugajala, da se je v par dneh sukalo že vse mesto v novih taktih.

Iz Pariza je polka našla pot seveda v vse plesalne dvorane na svetu in tudi v poslednjo gorsko oštarijo. Pa kmalu so se začele pojavljati nove oblike, predvsem se je priljubil valček, ki ima vsled svoje valujoče mirnosti najtrše življenje in ga še dolgo ne bo izpodrinil noben tingl-tangl.

Pri nas na deželi se polka še vedno obrajta. Naši ljudje, kadar poskočijo, se pač zasučejo tako, da se razgreje kri. A tudi v mesta se vrača polka nazaj. Mestni ljudje so se že zopet naveličali nekaterih prifrknjenih plesnih novotarij in zopet uvajajo polko, ki je živahna in obenem dostojna. Zdajle v predpustu se bo zopet vse vrtelo po mestu in po deželi. Saj človek ne more oporekati, če se naša mladina želi malo naplesati. Znova pa moramo svetovati: pazite, da se ne prehladite in ne bodite preveč divji, posebno ne pri — poskočni polki...

BREZ DOMA, BREZ STARŠEV.

Nedavno je umrla znamenita plesalka, z imenom Mariquita. Njena mladost je bila prav čudna. Poznala ni nikdar svojih staršev, ni vedela, kdaj in kje je bila rojena, oziroma, kje je preživela svoja prva leta. Kot starejši otrok je prišla med cigane, ki so jo dajali sedaj eni, sedaj drugi tolpi. Niti se ni zavedala dobro, kako je prišla med cigane.

Čim je Mariquita dorasla, je bila njena največja želja, doznati svoj rojstni kraj. Toda nihče ji ni mogel povedati ničesar o njeni domačiji in njenih starših. To jo je včasih tako žalostilo, da je cele ure preplakala.

Ko je bila Mariquita že povsod priznana slavna plesalka, se ji je nekoč nudila prilika, da se je vozila z vozom v družbi dveh svojih tovarišev plesalcev v okolici Alžira v Severni Afriki. Naenkrat je Mariquita planila pokonci, široko odprla oči in radostno zakričala:

«Tale cesta pa je meni znana. Pet milij od tukaj je hiša (mošeja), kamor hodijo ljudje molit. Tam naprej na je vas, ki je obdana od reke. To je moja rojstna vas.»

Bilo je res vse tako, kakor je Mariquita opisala, toda v vasi se je ni mogel nihče spomniti.

«Kljub vsem prisegam,» je pripovedovala Mariquita, «da sem bila rojena v dotični vasi, mi ni hotel tega nihče verjeti.»

Marquita pa je bila vendar vesela, da je našla vsaj tisto hišo, kjer je napravila svoje prve korake.

Razno

× **Loterija izginja povsod.** Nekatere stare ženice pač še vedno ne morejo pozabiti onih časov v rajski Avstriji, ko je kofe bil še po groših in se je lahko po sanjskih bukval stavilo v loterijo, kjer se je vsakih sto let tudi zadel kak goldinar. Za take ženice je v Jugoslaviji hudo ker je kava res precej dražja kakor svoje dni in tudi sanjske «numare» nimajo več svoje veljave, ker je loterija odpravljena. V majhno tolažbo pa moramo povedati, da dandanes drugod ni nič drugače kakor v naši preklicani Jugoslaviji. Švica, ki je ena izmed najmodernejših držav je pred dobrim tednom odpravila vsako loterijo, razen one, ki se priredi v dobrodelne namene. V švicarskem parlamentu je bila pretežna večina takega mišljenja, da številčna loterija pomeni «davek na ljudsko neumnost» in da jo je treba enkrat za vselej iztrebiti. Zakon, ki ga je švicarski parlament v to svrhu izdal, izrečno poudarja, da loterije izpodkopava vero v pošteno delo, ker po loteriji bi vsak rad preko noči postal bogataš. Z državno razredno loterijo je drugače, kakor to pri nas pokazuje vsakokratno zrebanje, pri katerem zadene polovica srečk in v slabem slučaju izguba ne more biti občutna. Številčna loterije pa je res bila «davek na ljudsko neumnost», ki je stari Avstriji letno donešal milijone, nagrabljene z noviči lahkovernikov obojega spola.

× **Žalostna izumitelja.** Pisalni stroj, ki danes po vseh večjih pisarnah in uradih opravlja tako važno nalogo, je bil izumljen leta 1892. Prvi tak aparat je leta 1892. sestavil William Burns, ki pa z njim kakor mnogi drugi izumitelji ni imel posebne sreče. Burns je svoj patent prodal za 75 dolarjev. Toda kune se je po par tednih skesal, vrnil izumitelju stroj in z ostrim pismom zahteval, da mu Burns takoj povrne izplačani denar. Burns je nato svoj stroj razstavil na svetovni razstavi v Čikagu, kjer ga je kupil bogat ameriški tovarnar. Nedolgo zatem pa je temu bogatašu zorela palača. V svoji praznovernosti si je bogataš domišljal, da mu je čudni pisalni stroj prinesel to nesrečo. Pritožil se je na sodniji in izumitelja Burns so resnično posadili v preiskovalni zapor ter ga obsodili na 80 dolarjev globe. Ko je Burns kmalu nato umrl, je seveda njegovo ime takoj postalo slavno.

× **Viljemova soproga.** Nemški listi še vedno ne morejo utihniti o Viljemovi ženitvi. Ko so iznesli že vse podrobnosti, kako se je bivši nemški cesar zaročil, poročil in kaj sedaj počenja, so se sedaj vrgli na raziskovanje, kje in kdaj se je Viljem spoznal s svojo sedanjo boljšo polovico. To je prav za prav dolga zgodba. Ko je Viljem v svoji osebni ladji potoval po svetu, je dospel tudi v Benetke, kjer je grofira Moro niemu na čast priredila posebno pojedino. Tega večera se je Viljem spoznal s princeso, ki je sedaj njegova žena. Takrat se je med njima vnela nedolžna ljubezen, v kolikor je pač Viljem znal nedolžno ljubiti... Ko je Viljem lansko spomlad izrazil željo, da bi se kot vdover zopet rad oženil, so njegovi zvesti dvorjaniki začeli za njega iskati primerno nevesto. Pripeljali so v grad Dorn, kjer Viljem živi v pregnanstvu, več nemških dam iz visokih krogov in med njimi je bila tudi princesa Šenajh, vdova sicer, toda zelo premožna in prijazna. V njej je Viljem spoznal svojo staro prijateljico, stara ljubezen se mu je zopet vnela, zato ni dolgo izbiral. Vzel je

njo in je zdaj premožen in srečen zakonec v pregnanstvu.

× **Potovanje proti lastni volji.** Skoro vsak izmed nas si želi, peljati se enkrat preko velike mlake, ki ji pravijo ocean, toda le malokateremu se ta želja tudi izpolni. So pa tudi ljudje, ki nimajo namere, podati se na pot, saj se morda boje burje in valov, a jih usoda sama privede na potovanje. Med take srečne nesrečnike se šteje tudi 72letni francoski graditelj Stokes. Stari gospod je bil vedno neprijatelj morja in še več — nasprotnik Angležev. Ko pa je njegova sestra odhajala na potovanje, jo je spremljal na parobrod in se dolgo poslavljaj od nje. Ko je stopil iz kabine na palubo, pa na veliko začudenje ni več videl kopne zemlje in mornarji so mu razložili, da je ladja že pred pol ure odplavala iz pristanišča. Starček se je torej moral udati v svojo usodo, ker pa ni imel pri sebi ne denarja in ne dokumentov, se je moral na Angleškem, kjer so ga postavili na kopno, zagovarjati kakor kak pustolovec. Vendar pa so bili Angleži zelo prijazni z njim in so mu dali hrano in brezplačno povratnico. Tako se je torej starček na zadnja leta seznanil z morjem in sprijaznil tudi z Angleži, ki jih prej nikakor ni obračunal.

× **Vedeževalkin nasvet.** Ljudstvo se menda nikoli ne bo iztrežnilo iz ene svoje velike zmotne — lahkovernosti in babjeverja. Na tem pa ne boluje samo preprosti narod, temveč se tudi med tako zvanimi boljšimi krogi najdejo lahkoverne glave, ki prav rade nasedajo goljufivim vedeževalkam. V francoskem mestecu Boziers je neka odlična dama že dlje časa bolehal na neki posebni črevesni bolezni. Zdravniška pomoč je ostala popolnoma brez uspeha. Polehna dama se je tedaj odločila, da poišče pomoči pri neki stari ženi, ki je v onem kraju uživala ugled iztrotne padarice in vedeževalke. Ta je bolnici obetala zdravje, toda samo pod pogojem, da ji izroči ves svoj nakit, dva petelina in šeststo frankov. Dama ji je seveda hitro ustregla, vedeževalka pa je z vsem skupaj — obešenila. Bolehni dami je pa črevesna bolezen res odlegla, ker jo je ob tej vesti zadela kap.

× **Muzikalične krave.** Italijanski listi prinašajo poročilo nekega Rossija, ravnatelja gospodarske zveze v Kremoni, o — muzikaličnih kravah. Ta direktor z vsem prepričanjem trdi, da glasba dobro učinkuje na količino in kakovost kravjega mleka. V dokaz navaja slučaj, da je neka krava pri poslušanju vojaške godbe dala štiri litre mleka več kakor običajno. Naslednji dan pa, ko pri molži ni bilo glasbenega spremljanja, je krava zopet dala le navadno dnevno mero. Vpoštevati je treba, da je krava pri poslušanju godbe tudi manj pojedla kakor drugače, a je vendar imela bolj polno vime. Rossi obenem omenja, da so se praktični Amerikanci že polotili te nove metode pri molži in da zdaj vsak dan prirejajo kravam iz vse soseske molzne koncerte. — No, naj so Italijani še tako iznajdljivi in Amerikanci še tako praktični, v tem slučaju jih pa Slovenci prekosimo: Svoje dni je živel Ribničan Urban, ki je po svetu z osličkom vozil suho robo. Ker pa ni imel krme, je v jasli naložil oblanice, osličku pa na nos nataknil zelene «špegle», da je živalca namesto oblanec videla — zeleno travo.

× **Vrhunec ljubosumnosti.** Londonsko sodišče se je pred kratkim bavilo z neko ločitvijo zakona, katere povod je bila prekomerna moževa ljubosumnost. Žena je tožila svojega soproga, češ, da se z njim

ne dá več izhajati, ker se povsod in vselej boji za ženino zvestobo. Ako se je podal iz stanovanja, je na prag in na vrata prilepil posebno znamenje, kljuko pa posul s pepelom, da je ob povratku spoznal, ali je morda kdo obiskal njegovo soprogo. Pa vse te in take mere opreznosti so se mu zdele še nezadostne. Začel je celo pečatiti vrata in pri povratku pazljivo preiskal, ali pečat ni prelomljen. Žena je pod takim nadzorstvom prav za prav živela kakor jetnica. Razumljivo je, da je med njima večkrat tudi prišlo do prepiranja, ako se je žena le količkaj «pregrešila» zoper moževe ljubosumne naredbes. Končno pa se je naveličala take ljubezni, vložila tožbo za ločitev zakona in londonsko sodišče ji je povrnilo zaželjeno dekliško svobodo.

× **Dete z žabjo glavo.** V nekem trgu v Češkoslovaški je neka kmetica rodila čudno dete ženskega spola. Spodnji del novorojenega otroka je bil prav človeško razvit, gornji del pa je bil spačen in je posebnost glava bila podobna žabi. Dete je še isti dan umrlo. Mrtvo trupelce se kot čuden izrodek narave oddali v klinični muzej v Pragi.

Za smeh in krtek č!

Ta nesrečni Ožbovt...

Ožbovt ima, kakor bo čitateljem znano, vse polno čudnih in slabih lastnosti. Vedno se mu pripeti kaj takega, kar se drugim ljudem ne dozdeva popolnoma prav. Vendar se pa tudi Ožbovt zaveda, da se je včasih le treba ravnati po običajih svojih domačinov. Tako se je lani o Veliki noči spravil Ožbovt z drugimi veljavnimi možmi k tako zvanemu izpraševanju v farovž. Pa ga je vprašal župnik: «No, ti Ožbovt, ki si zelo odprte glave, povej, koliko je bogov?»

«Trije,» se odreže Ožbovt, ki je bil v teh zadevah, kakor je namreč vedno sam trdil, zelo dobro poučen. «O, ti brezverec,» se je razjezil župnik, vendar ga je še vprašal: «Kako to?»

Ožbovt: «Ja, vejo, gospod, prvi je za uboge, drugi za bogate, tretji pa za — duhovnike. Drugi je dober, a najboljši je tretji, ki skrbi, da duhovnikom ne gre nikdar slabo in da se jim grehi ne štejejo za grehe.»

Na Silvestrovo.

Ožbovt in Gašper sta obhajala starega leta dan v gostilni in sta se sporekla ravno, ko je ura bila dvanajst. Pa se je razjezil Ožbovt in udaril Gašperja: «Na, zadnje klofuto v starem letu.»

Gašper, ko je ura ravno odbila dvanajst, je takoj vrnil Ožbovtu: «Na, prvo v novem letu!»

Hrabra ženska.

Sodnik: «To je prav lepo od vas, gospa Evlalija Šveglja, da ste celo ob treh zjutraj prijeli vlomilca in ga obdržali. Vendar bi ga ne bilo treba tako neusmiljeno premikastiti. Saj s'e mu zvinili roko in skoro izbili eno oko.»

Evlalija: «Ja, vejo, gospod sodnik, mislila sem, da se je vrnil moj mož domov iz gostilne...»

Slabo blago.

Sodnik: «Povejte mi, zakaj ste ukradli kar tri zimske suknje?»

Polikarp: «Vejo, sedaj je blago tako slabo in bi z eno suknjo ne izhajal celo zimo.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Liège — Belgie. Kratke dopise vedno pripravljene sprejeti.

Kandija pri Novem mestu. Tako rubriko otvoriti bi bilo gotovo dobro, toda je zaradi prostora zelo koščljivo. V mnogih slučajih bi prišlo toliko vprašanj, da bi odgovori zavzemali gotovo tudi po pol lista in še več.

Adlešiči. C. dopisniku sporočamo, da se list zaključuje vsakokrat v sredo dopoldne. Zato pridejo dopisi, ki prispejo v sredo popoldne, šele v prihodnjo številko. Od Vaših dopisov smo priobčili doslej že vse, ki smo jih prejeli. Prosimo pač, da nas takoj opozorite, če bi se eventualno kak dopis izgubil. Z narodnim pozdravom!

SLABOST? SLABO SPANJE?

Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

V Žetalah.

Jaz Franc Rižner kot izvrsten lovec. Tebi za valju em za anone, ali me morejo tvoje oči dokazati za izvrstnega loveca? Ali, dazi prijatelj, biležim Ti pa, kakar bode sin e Tvojega zibljena zuba alo za čoro in v tistio, za njih traint ih se «boš sp mail anone» za oprostitev, boš pa prišl iz š st-glab hisi e
Franc Rižner.

„Oh! te bolečine!“

Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in bolečine minejo.

Drženje s Fellerjevim Elzafluidom je prava dobrodejnost! Umivanje s Fellerjevim Elzafluidom utrjuje mišice in živce! Deluje antiseptično in osvežuje! Prežene nabol in aredi neobčutliva proti mrzlemu zraku! Za oči in ošesal! Zobe in glavo! Za vrat in usta! Za hrbet in nede! Za celo telo izvrstno bisno sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor fran-osko žganje.

Ena poizkus zadostuje, da tudi Vi rečete:

**To je najboljšo,
kar sem kdaj okuhal!**

V vseh dotičnih poslovnicaah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Fellerjeja. Pri naročilih naročilih stane s pakovanjem in poštnino, če se pošlje denar naprej ali po povzetju: 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnate ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnate ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KOT PRIMO: Elza-obut zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din. Elza-omenjati črtiki 4 Din. Elza-izobalni prašek 3 Din. Elza-rib e oje 30 Din. Elza-voda za usta 12 Din. Elza-izobalno vodo 15 Din. Elza-umsko miris za sobo 15 Din. Glycerin 4 Din in 15 Din. Lysol, Lysolorm 12 Din. Srečni cap od 1 Din dalje. Originalno Rsdikum francosko žganje velika steklenica 13 Din. Elza-mrčesni prašek 7 Din; sirup za podganje in muš 7 Din. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj še 5%, do latta. A presirati natančno. EUGEN V. FELLER leka nar. STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvat-ko